

S'Esclop

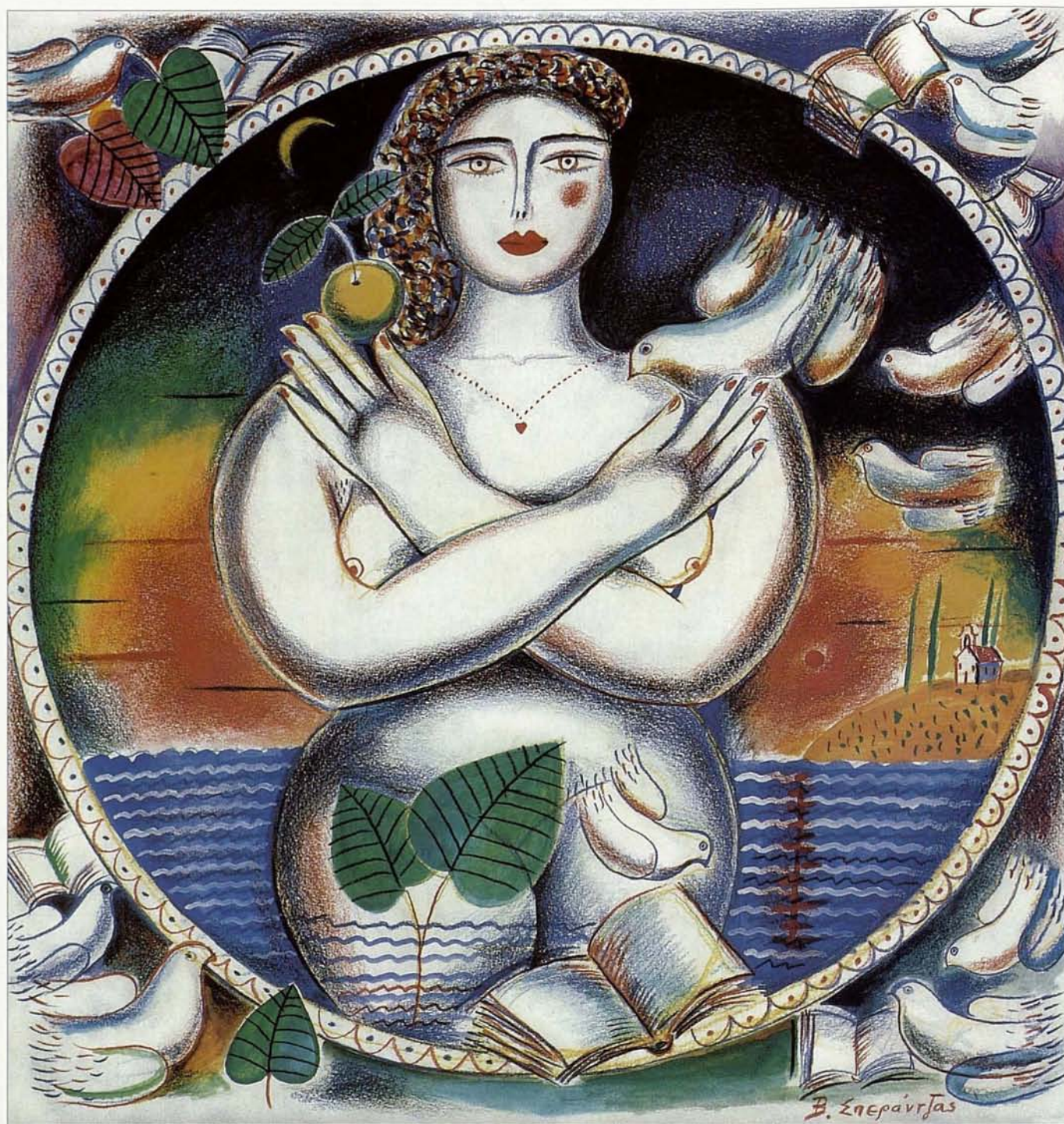
Quadern cultural 42

II època, any VII

3,25 €

EUGÉNIO DE ANDRADE, CATALINA BESTARD I MATEU, JOSEP ANTONI CALVO I FEMENIES, PAU CASTANYER I FE, DAVID CASTILLO, ANTONI CLAPÉS, CLAUDE COUFFON, AINA FERRER TORRENS, FRANCESC LLADÓ I ROTGER, MIQUEL ÀNGEL LLADÓ RIBAS, JOSEP M. LLOMPART, BERNAT NADAL, JOAN PERELLÓ, PLÀCID PÉREZ I PASTOR, JOSEP PIZÀ I VIDAL, JAUME POMAR, JOAN POMAR MIR, PERE JOAN ROSSINYOL, EMILI SÁNCHEZ-RUBIO, SINTO SERRA, ÀNGEL TERRON, MATIES TUGORES, ANTONI XUMET ROSSELLÓ *Il·lustracions:* TONI BARCELÓ, JOSEP ANTONI CALVO, MARGA GÓMEZ DEL CERRO, JOAN, INÉS KARIN LAUDAT, IÑAKI MACIÀ, YOLANDA RODRÍGUEZ, VICENT SAVADOR, MAGDALENA VIDAL

35^ο φεστιβάλ βιβλίου

15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ-1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2006

Cartell grec, fotografia de Magdalena Vidal (Atenes, 2006)

S'Esclop

Editor: S'Esclop
Associació cultural

Director:
Joan Fullana

Consell de Redacció:
Rainelda Palerm
Josep Pizà i Vidal
Gaspar Servera
Josep Manuel Servera
Magdalena Vidal

Administració:
S'Esclop
Apartat de correus 5222
07011 Palma (Mallorca)
Telèfons:
971 - 439209
971 - 693933
Fax: 971 - 734012
sescllop@hotmail.com
sescllopquadern@hotmail.com

Publicitat:
639 - 954223

Coberta:
Iñaki Macià

Disseny:
Joan Fullana

Tractament d'imatges:
Iñaki Macià

Impressió:
Loracar SL

Dipòsit legal:
PM - 2551-2003
ISSN 1697-7300

Novembre - Desembre 2008

Índex

EUGÉNIO	DE ANDRADE	16
CATALINA	BESTARD I MATEU	10 - 12
JOSEP ANTONI	CALVO I FEMENIES	10 - 12
PAU	CASTANYER I FE	22
DAVID	CASTILLO	30 i 31
ANTONI	CLAPÉS	9
CLAUDE	COUFFON	27
AINA	FERRER TORRENS	18
FRANCESC	LLADÓ I ROTGER	21
MIQUEL ÀNGEL	LLADÓ RIBAS	19
JOSEP MARIA	LLOMPART	24
BERNAT	NADAL	31 i 34
JOAN	PERELLÓ	23
PLÀCID	PÉREZ I PASTOR	20
JOSEP	PIZÀ I VIDAL	14 - 15
JAUME	POMAR	6
JOAN	POMAR MIR	35 - 37
PERE JOAN	ROSSINYOL	28
EMILI	SÁNCHEZ-RUBIO	22
SINTO	SERRA	24 i 26
ÀNGEL	TERRON	38
MATIES	TUGORES I GARAU	27
ANTONI	XUMET ROSSELLÓ	16

Il·lustracions

TONI	BARCELÓ	32
JOSEP ANTONI	CALVO I FEMENIES	10
MARGA	GÓMEZ DEL CERRO	39
JOAN		6, 19, 20, 23, 25 i 38
INÈS KARIN	LAUDAT	4
IÑAKI	MACIÀ	1 i 40
YOLANDA	RODRÍGUEZ	37
VICENT	SAVADOR	15
MAGDALENA	VIDAL	2, 17 i 37

S'Esclop, Quadern cultural no retribueix cap de les col·laboracions; la redacció no tornarà els originals no sol·licitats ni sostindrà correspondència sobre els mateixos; la revista no comparteix necessàriament les opinions signades dels seus col·laboradors. *S'Esclop, Associació cultural* no gaudeix del suport econòmic de cap institució municipal ni rep ajudes de cap organisme autonòmic.

S/T, fotografia d'**Inés Karin Laudat**

Esclop *

Dedicat a tots els esclopers (o esclopaïres)

||1. Sabata de fusta, feta d'una sola peça, que serveix per anar per la neu, per llocs humits, a treballar a l'hort, etc. (Cat., Bal.); cast. *zueco*, *almadreña*. Item *esclops* que vagen per vendre, la dotzena, un diner, doc. a. 1317 (RLR, xxxi, 73). Si tu voldràs jo mudaré, *sclops e sarró 'm posaré*, Cobles cavaller. Duen *esclops amb una enorme punta cap amunt*, Verdaguer Exc. 43. *Esclop calcigat*: el que és fet de la part inferior del pi. *Esclop d'estella*: el fet de la fusta exterior de l'arbre i sense contenir-ne el cor. *Esclop de cimàl*: el fet de la part superior del pi. *Esclop de torell*: el que és fet del tronc del pi sense estellar, això és, contenint el cor de l'arbre (Ripoll, ap. Amades Past.). Sembla que antigament *esclop* era també sinònim de *tapí*: *Evitar de dir... sclop per tapí*, Fenollar Regles 28.

||2. Tros de soca d'olivera, amb alguna arrel vella i una part de la rabassa, destinat a l'empelt i reproducció (Ribera d'Ebre). Devegades conserva el nom d'esclop durant la primera temporada d'haver estat empeltat, fins que, ja més crescut, es diu *empelt* (Tortosa).

||3. Peça ampla de ferro que va situada damunt la rella de l'arada forcada (Solsona, Bassella).

||4. Anella de ferro que subjecta el mànec amb la fulla de l'aixa (Eiv.).

||5. Lligassa que subjecta el rem a l'escàlem (Tortosa).

||6. Esclopet de segador (Fígols, Claret, ap. Krüger HPyr. C 2, 152).

||7. Mena de cullera grossa, quadrangular, que serveix per agafar la pasta i posar-la dins el cup (Camp de Tarr.).

||8. Corredera de vàlvula que distribueix el vapor a l'entrada d'una màquina (Barc.).

||9. En alguns sistemes de telers mecànics, caixa amb un tac de goma, que alleugereix la força del cop rebut quan les peces anomenades pales toquen amb l'escarabat (Pons Ind. text.).

||10. Barretet, peça de fusta de la punta de la roda de proa en les barques de pescar (Badalona).

||11. Llibant que empren els mariners; cast. *guindaleza*. *Ordenaren los prohòmens corders... que esclops de carauana haien de gruix XII cames*, doc. a. 1322 (Balari Dicc.). *Llibantons de espart dins esclops, que a cada mola hi ha tres llibantons*, Tar. preus 81.

||12. Casquet llarguer que portaven al cap els noiets i que tenia la forma semblant a una barqueta o a un esclop (Llofriu).

||13. Canalet del molí fariner, per a conduir la farina de la tremuja a les moles; cast. *canaleja*.

||14. pl. Planta herbàcia de la família de les orquídies, de l'espècie *Cypripedium calceolus*: cast. *zuecos*, *chapines*. Fa les flors grosses, de color vermellós i groc.

||15. Persona menyspreable (Tortosa). “Eixe operari està fet un esclop; no serveix per res!”

Loc.-a) *Un senyor calçat d'esclops*: un senyor molt mal vestit (Llofriu). **-b)** *Anar amb una sabata i un esclop*: anar amb peces de vestit molt bones i altres de molt dolentes (Empordà). **-c)** *Li podeu donar beure amb un esclop*: es diu al·ludint a un qui anuncia coses que tothom sap. **-d)** “*Orate fratres: Jo amb esclops i tu amb sabates, l'ase em fot si tu m'atrapes*”: dita humorística (Llofriu).

Cult. pop.-Hi ha el joc titulat “Els esclops de Déu fangaven”, que consisteix a passar-se pedres

d'una noia a l'altra mentre es recita rítmicament la cançó pròpia del joc, que té moltes variants, com és ara: “Els esclops de Déu fangaven, | Sant Joan triava el blat; | Sant Pere li va al darrera | amb el tripi-tripi-trap” (Penedès). “Els esclops d'En Pau fangaven, | Sant Josep triava el gra; | Sant Pere li va al darrera | amb el tripi-tripi-trap” (Vic). “Els esclops del noi fangava; | Sant Joan tirava aram; | Sant Pere li va al darre-rra | amb el tripi-tripi-trap” (Sta. Col. de Q.). “Els esclops d'En Pau fan guerra a Sant Joan; | Sant Pere li va darrera amb el triqui-triqui-trac” (Falset). “Ets esclops de Déu fan caure | Sant Joan qui anava amb ell; | Sant Pere li va darrera | amb un tripi-tripi-trap” (Ciutadella).

Intens.:-a) Augm.: *esclopàs*, *escloparro*, *esclopot*. **-b)** Dim.: *esclopet*, *esclopetxo*, *esclopeu*, *esclopó*.

Sinòn.:- || 1, *soc*; || 3, *orelló*, *pàmpol*; || 6, *esclopet*; || 13, *canalet*; || 14, *sabatetes*.

Etim.: del llatí *scloppus*, var. de *stloppus*, ‘soroll d'un cop’ (cf. Körting Lat. Etym. Wb.; Meyer-Lübke REW 8270).

* Definició parcial sg. el *Diccionari Català-Valencià-Balear* Tom V, Palma, 1976, per cortesia d'Editorial Moll, (2008)

Jaume Pomar, fotografia: Joan (octubre 2008)

I

En el principi fou la por a la fosca
 davant l'avanç implacable, en la tarda,
 d'aquelles ombres blaves vers la nit.
 Com ho sentia el nen darrere els vidres
 que el defensaven del fred i la pena
 quan la casa esperava la claror
 perquè volia esser una casa encesa.
 La calidesa d'espais habitats
 negava solituds, tristesa, angoixes
 per un futur incert com la moneda
 que volejada és una ala sinistra
 o un dens atzar que no guarda memòria
 del temps malalt o dels mals de la terra.
 Quan tot era possible la nit deia
 que hi ha un perill de viure: el vell costum
 de morir sens saber quina senyera
 onejarà en la terra devastada.
 Els llavis muts ara ignoren la fosca
 mentre la nit sofreix i espera l'alba
 esplendorosa, en els replecs del somni.

II

Aquell color safrà damunt les roques
 i en els contorns dels pins volia dir
 que la mirada transforma la vida.
 O la bellesa esdevé inassolible
 primavera anhelada, ordre en el món
 i plenitud del sol, taronja immensa
 a la plana d'acer del mar, brunyida,
 i una ona sola, ampla com la platja,
 que ve suau mentre vol abastar-la
 i després crea la immobilitat.
 Hora del sol ponent com les paraules
 que volen dir-la amb veu i ànima balbes,
 sols ombrejades per la mà d'un déu
 envejós dels humans, un déu despòtic
 que quan et mostra la bellesa fràgil
 no t'ajuda a mirar-la, endevinant
 que si assoleixes dir-la serà teva.
 I la paraula, foc de Prometeu,
 si és crit d'argila inventarà la vida,
 terrabastall immens o sacrilegi.

Jaume Pomar

Del poemari *L'Illa i el silenci*

IV Premi Marius Sampere de Santa Coloma de Gramenet (2008)

MARIA ANTÒNIA PERELLÓ FEMENIA

JOAN ALCOVER MASPONS

EL POETA HUMÀ COLPIT PER LA DISSORT

FOTOBIOGRAFIA DE JOAN ALCOVER JA A LA VENDA

Joan Alcover i' chapo

OBRA CULTURAL BALEAR
LLENGUA CULTURA PAÍS

OCB.CAT

Joan & Pedro

ES TALLER

CANVI D'OLI
ESPECIALISTES EN FRENS
CÀRREGUES D'AIRE CONDICIONAT
POSTA A PUNT DE MOTOR
EQUILIBRATS I PNEMÀUTICS
FRENÒMETRE (ITV)
LI PASSAM LA ITV
SENSE CITA PRÈVIA

Telèfon i fax **971 75 53 65**
C/ General Riera, núm. 28, baixos
07003 Palma

Servei de carretera 24 hores
telèfon **971 47 15 38**

www.comercialmallorca.com

I renta-cotxes

Al vostre servei sempre!

- Neteja personalitzada i completa
- Sistema ecològic i antiretxades

Ens trobareu a

AUTORENTAT Joan & Pedro

Carrer Bartomeu Pou, núm. 50 - 07003 Palma
telèfon **971 - 75 53 65**

SAGITARI

llibreria

Llibreria especialitzada
en poesia

www.llibreriasagitari.com

*Entri a la nostra web i conegui els
serveis que posam a l'abast dels
interessats en Poesia i Literatura*

- Llistat per autors o títols
- Llistat de novetats i incorporacions al nostre fons
- Informació telefònica:
971 73 06 08
- Informació i comandes per fax:
971 28 33 88
- Informació i comandes per correu electrònic

xabraham@teleline.es

Servei de venda amb lliurement
contra reemborsament

Servei de recerca de títols
de qualsevol especialitat

Carrer de Joan Miró, 62
07015 Palma de Mallorca

Pàrquing a 50 metres

*Voici les mots comme des fragmentations du paysage,
mais comme les émissions du corps,
ils appartiennent à cet émetteur d'où provient*

DANIELLE COLLOBERT

I

Fondre's amb el poema — desaparèixer dins el text — ser (el) poema.
Llavors que l'aurora acaba clavant les urpes en el lacerat cos de la llengua.

II

Poema — pensament en dubte
que cerca mots on habitar.

Dubte — encara i sempre
vorejant límits

abismant-se a l'inconegut.

III

Enllà dels vidres
sacseig invisible d'acàcia
branques perfent una cal·ligrafia secreta
escandeig de versos d'un sonet aeri
— diries.

IV

El líquen s'abisma
vers una inaturable quietud

assenyala l'obaga — esdevé pedra de dolor
pur enigma.

Boira arrapada
al radical silenci de Déu.

V

Que la paraula (poètica) et posseeixi.
Que la llum (interior) del poema (t')arrabassi qualsevol indicatiu de sentit.
Que es generi dins teu el mot que conté tots els mots.
Que neixi l'enigma — el poema.

VI

S'obre una retxa de llum a l'horitzó — cel de plom — parpella que no vol acabar de cloure's
ni torbar el silenci dens de la tarda que mor.
Voreges el canal d'aigües podrides — la tenebra cau de sobte
t'adones que la llum era pura imatge d'un miratge — xerric postrer d'un grill morent.

Vius en la nit — en la més radical obscuritat
i només esclats de poema et revelen una mica d'enllà.
De vida.

Allí on habita el no-res.

Antoni Clapés

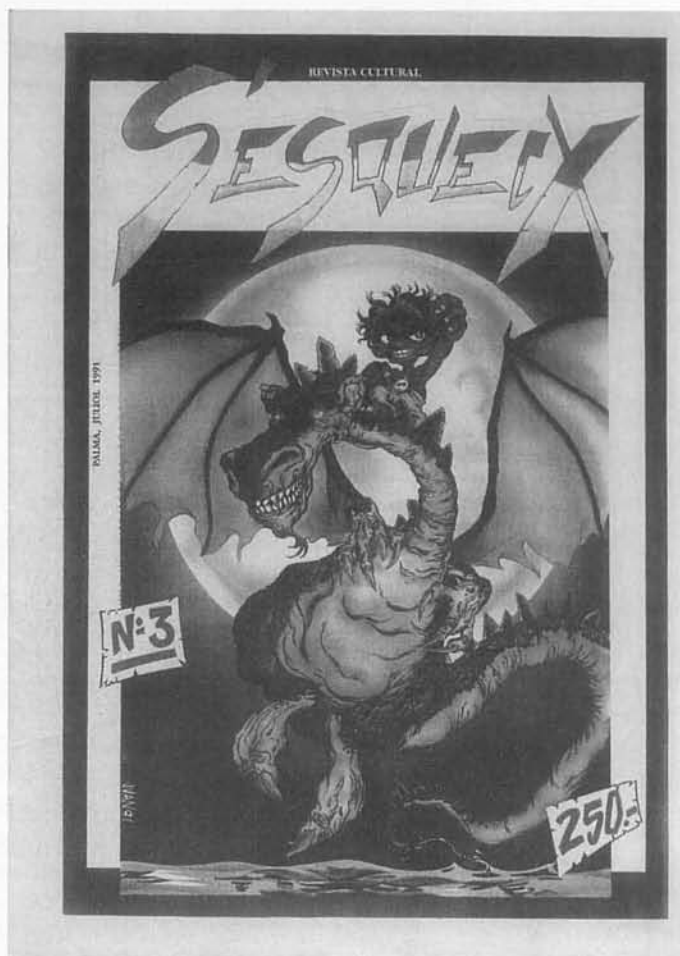
Sis poemes de l'obra inèdita *La llum i el no-res*

Els projectes culturals *S'Esqueix* i *Vetlada Poètica* (1990-1995)

Corrien els anys 90 i jo mateix, Josep Antoni Calvo i Femenies, i la que després seria la meua dona, Catalina Bestard i Mateu, posàrem en marxa diversos projectes culturals. Després d'haver editat l'any 1990 una *Mostra Literària* per al col·legi Sant Pere de Palma, quan tan sols érem alumnes de COU, ens engrescàrem a posar en marxa *S'Esqueix*. La revista prete-

-nia aglutinar les persones que escrivien, pintaven, dibuixaven o es dedicaven a la fotografia i no sabien com havien de donar a conèixer els seus treballs. L'elaboració de la revista era molt artesanal, tot i que després es reproduïen els muntatges en una copisteria amb la portada en color i les pàgines de l'interior en blanc i negre. Malgrat que el resultat final eren fotocòpies (en color i en blanc i negre) tothom ens deia que quedava prou bé. L'any 1990, just quan començàvem els nostres estudis universitaris a la UIB, posàrem fil a l'agulla per tal de materialitzar *S'Esqueix*, demanàrem el depòsit legal corresponent, i l'octubre d'aquell mateix any n'aparegué el primer número. Distribuïem la publicació nosaltres mateixos a llibreries de Palma, els responsables de les quals sempre ens donaven suport i la tenien visible al taulell o als aparadors. Però hem de dir que les coses no eren fàcils, ja que invertíem molt de temps i recursos per poder fer la revista, (1) sobretot si teniu en compte que érem dos estudiants universitaris amb uns ingressos limitats, que fèiem qualche feina els caps de setmana o a l'estiu (2).

Actualment recordam, amb certa melangia, que sempre ens passejàvem per la UIB amb un feix de revistes per si qualcú en volia una. Just férem 4 números i tancàrem la nostra aventura el febrer de 1992. Aleshores pensàvem que la universitat seria un bon lloc per trobar gent interessada en el nostre projecte artístic i literari. Però comprovàrem que no era ben bé així. Hi havia persones que ens donaven una mà, però, en general, la gent preferia només estudiar per als exàmens i deixar-se de romanços (3).

Tancàrem *S'Esqueix*, guardàrem curosament tots els muntatges originals i deixàrem passar uns mesos. El mateix any 1992 pensàrem que haviem de fer un altre projecte, encara que fos de format més modest i, per tant, molt més econòmic. Aleshores creàrem uns quadernets de poesia que es deien *Vetlada Poètica*. En aquests quadernets preteníem, únicament, publicar-hi poesia. Com a recordatori del projecte anterior els quadernets de poesia sortiren com a *Edicions S'Esqueix*.

D'aquesta manera el mes de maig de 1992 sortí el primer número, el desembre de 1992 el segon, però fins al gener de 1995 no sortí el tercer i darrer número (4).

El primer número fou un èxit de vendes. Evidentment la relació entre el cost de producció del quadernet *Vetlada Poètica* i el de *S'Esqueix* no tenien a res a veure. *Vetlada Poètica* era un projecte senzillíssim. Fèiem un muntatge gairebé artesanal sobre la base de fulls de la mida DIN A4 i després els dúiem a una impremta per fer-ne còpies en offset. La portada s'imprimia sobre un cartó de color. El segon número de *Vetlada Poètica* partí d'una idea molt interessant. Ens reunírem algunes persones interessades en la poesia, simplement per llegir poemes, ja fossin nostres o d'altres autors. En acabar, recollírem els originals que les persones assistents volgueren deixar per publicar en el quadernet. Aquesta trobada poètica es dugué a terme a la biblioteca pública des Rafal Vell de Palma, un horabaixa de juliol de l'any 1992 (4). Al

pròleg de la segona *Vetlada Poètica* (desembre 1992) s'hi pot llegir: "Aquest opuscle recull a la primera part tot el material que volgueren deixar els assistents; la resta són altres col·laboracions que hem anat recollint des d'aleshores..." (pàgina 3). Però el segon número no tengué, ni de bon tros, la mateixa bona acollida que el primer (6). Ens aturàrem poc més de dos anys, abans d'editar la tercera i darrera *Vetlada Poètica* (gener 1995). En els mots de presentació exposàrem les raons de la nostra inactivitat: "Les raons per les quals no hem tret altre número des de desembre del 92 són diverses. Per una banda, per la poca acollida que va tenir el segon número, tot i que el primer va ésser un èxit (dins les nostres possibilitats, és a dir, pràcticament es varen vendre o repartir tots els exemplars). Després sempre topàvem amb el problema de les col·laboracions. Segons pareix, a gairebé ningú li interessava sortir a publicacions d'aquesta mena. Uns perquè trobaven que no valia la pena publicar a revistes de tan poca difusió (300 exemplars), i altres, per peresa o perquè no hi pensaven, mai no feien arribar les seves col·laboracions" (pàgina 3).

Després de cinc anys tancàrem els projectes d'edició de revistes (7). És evident que durant els anys que durà aquella aventura aprenguérem moltes coses. Tocàrem amb les mans la realitat i això ens ajudà a entendre-la una miqueta més. Naturalment, no ens hem penedit mai de res, ni de les hores ni dels doblers que invertírem en els projectes. Tal com diguérem en un article a la revista *El Mirall* (8) (maig/juny 1995): "Preteníem i pretenem fer qualche cosa, no restar plegats de mans, impassibles, mentre el món passa com una locomotora davant els nostres ulls".

Però molts de vosaltres sabreu que durant l'època que hem recordat (i els anys anteriors i posteriors) es posaren en marxa molts de projectes d'aquest estil. Afloraven, de sobte, publicacions literàries i culturals, que desapareixien després d'haver

fet dos o tres números (9). Pensam que seria interessant rescatar aquells projectes i parlar amb les persones que els posaren en marxa, ja que constituïren, sens dubte, uns fenòmens culturals força interessants. Alguns d'aquests projectes es poden localitzar a la *Gran Enciclopèdia de Mallorca*, però segur que n'hi ha moltíssims més que resten oblidats a qualsevol racó. Pensau que tenien unes tirades molt limitades i, en alguns casos, sortien al carrer sense el depòsit legal corresponent.

Josep Antoni Calvo i Femenies
Catalina Bestard i Mateu

Es Pont d'Inca (Marratxí)
Agost de 2008

Notes:

(1) En aquella època (1990), encara que a molts els resultaria estrany, els usuaris "normals" encara no empràvem els sistemes informàtics actuals. De fet, no teníem ni ordinador. Ens passàvem hores i hores picant els textos amb màquines d'escriure elèctriques. Fèiem columnes i després les retallàvem i les aferràvem en un full DIN A3 que ens servia de base. Disposàvem d'una màquina d'escriure amb una certa memòria que ens permetia imprimir diverses vegades els textos fins que els encaixàvem amb una certa gràcia. Per als titulars fèiem servir unes lletres que es transferien al paper passant-t'hi un llapis o un bolígraf, que es venien, generalment, a les papereries. Els resultats, però, eren sorprenents.

(2) Hem de dir que també rebíem el suport dels pares. En moltes ocasions ens facilitaven la tasca de muntatge oferint-se a fer algunes fotocòpies a l'oficina, reduïdes a diverses mides, per tal de facilitar la maquetació de la revista. Volem fer constar, també, que fins i tot rebérem qualche injecció econòmica per fer que el projecte funcionàs.

(3) Quan qualcú ens passava un poema o un article, volia que li regalàssim la revista. Ja ens hauria agradat poder-ho fer, però nosaltres teníem una altra idea al cap i era lògic que fos així. Pensàvem que els col·laboradors hi havien de contribuir; per això, calia que en comprassin diversos exemplars. Evidentment, nosaltres no érem exactament editors ni empresaris i no ens podíem permetre el luxe de regalar les revistes. De fet, amb cada exemplar hi perdíem doblers, ja que es venia per sota del preu real de cost. Ho fèiem pel plaer de fer coses i perquè pensàvem, ingenus, que el projecte arribaria a funcionar tot sol.

(4) Per confeccionar el darrer número de *Vetllada Poètica* ja s'emprà un programa informàtic de maquetació. Havíem evolucionat, teníem ordinadors a ca nostra. Ara bé, cal recordar que eren lents i encara no se sentia a parlar d'Internet com ara. Els col·laboradors ens passaven els originals i els havíem de picar un per un. En el nostre cas, fins a l'any 1997 no començàrem a entrar a Internet des de la feina.

(5) Concretament dia 7 de juliol de 1992.

(6) Ens havíem animat tant amb l'èxit de la primera *Vetllada Poètica* que decidírem millorar l'aspecte del quadernet de poesia, aconseguírem un anunci de l'Ajuntament de Palma (amb l'excusa de les trobades poètiques que fèiem a les biblioteques) i n'augmentàrem la tirada. Però la cosa no va anar gaire bé. Els quadernets no es venien i romanien dins les capses de la impremta. Era el començament del final.

(7) D'altra banda, Josep Antoni Calvo i Femenies ja s'havia vinculat a *Pòrtula* (Informatiu cultural de Marratxí) des l'any 1992. Posteriorment també s'hi vinculà Catalina Bestard i Mateu. Tots dos elaboràvem entrevistes i articles de tota mena. Aquesta vinculació a *Pòrtula* no s'ha interromput mai i encara dura.

(8) L'article d'*El Mirall* es deia "Els crits ofegats. *Vetllada Poètica*". Si hi teniu interès, també podeu llegir els articles "S'Esqueix, una aventura cultural" en *El Mirall*, 54 (abril-maig 1992) i "Revista de poesia *Vetllada poètica*", en *El Mirall*, 61 (març-abril 1993).

(9) Esmentam, sense intenció d'esser exhaustius i a tall d'exemple, la revista literària *Escalbruix* o la revista *Por*. Aquesta darrera es presentava com una degeneració poètica: "<L'octau Por> Butlletí oficial de la nova degeneració poètica" (febrer-març, 1987); "Nou Por, la novena degeneració poètica" (setembre, 1988), etcètera.

V Premi Jordi Domènech de Traducció de Poesia

BASES

1.- Hi podran concórrer totes les traduccions al català (en qualsevol de les variants lingüístiques) de llibres de poesia.

2.- El premi consistirà en una dotació econòmica de 1.500 € i en la publicació del llibre traduït -sempre que sigui possible disposar dels drets per fer-ne l'edició- dins la col·lecció "Jardins de Samarcanda" de Cafè Central i Eumo Editorial. L'edició es farà la tardor de 2009. El guanyador del Premi signarà un contracte d'edició amb Cafè Central / Eumo Editorial.

3.- Les traduccions hauran de ser inèdites en la seva totalitat i no tenir els drets contractats amb cap editor.

4.- Les obres originals poden haver estat escrites en qualsevol llengua.

5.- Es presentarà una còpia electrònica del llibre original (format Word o PDF) i un arxiu Word amb la traducció, o bé una còpia de l'original i set còpies de la traducció mecanografiades a una sola cara, en fulls DIN A4.

6.- A la portada es consignarà el nom del Premi, autor i títol de l'obra original, nom, cognoms, adreça postal, telèfon i adreça electrònica del traductor. A més a més, hi podrà figurar un pseudònim si el traductor ho creu oportú.

7.- Les obres concursants s'hauran de lliurar abans del 31 de gener de 2009.

Les trameses electròniques caldrà fer-les a l'adreça eumoeditorial@eumoeditorial.com, indicant: *V Premi Jordi Domènech de Traducció de Poesia*.

Les trameses postals es faran a Eumo Editorial, carrer de Perot Rocaguinarda, 17, 08500 Vic, fent constar en el sobre la convocatòria del Premi, i només seran admeses si han estat franquejades com a màxim el dia 31 de gener de 2009.

8.- El Jurat estarà format per les següents persones: Sam Abrams, Nathalie Bittoun-Debruyne, Feliu Formosa, Joaquim Sala-Sanahuja, Dolors Udina, Carlos Vitale i Víctor Sunyol, que actuarà com a secretari.

9.- El Jurat podrà demanar opinió a aquells especialistes que cregui convenient per tal d'avaluar la qualitat de les obres presentades en aquelles llengües en les quals no tingui prou competència.

10.- El Jurat podrà declarar desert el Premi i resoldre inapel·lablement totes aquelles qüestions no estipulades en aquestes bases.

11.- El veredict del premi es farà públic durant el mes d'abril de 2009, en un acte literari del qual s'informarà oportunament.

12.- Les obres no premiades no es retornaran als autors

HUMICLIMA

AIRE ACONDICIONADO

www.humiclimate.com

MALLORCA · MENORCA · IBIZA · BARCELONA · MADRID · JEREZ DE LA FRONTERA · MÁLAGA · LANZAROTE
LAS PALMAS DE GRAN CANARIA · STA. CRUZ DE TENERIFE · FUERTEVENTURA · REP. DOMINICANA · MÉXICO · JAMAICA

Manel Alonso i Català / L'entrevista

MANEL ALONSO I CATALÀ va néixer a Puçol l'agost del 1962. Un bon dia es va fer periodista i després editor, perquè cap professió no era capaç d'omplir-lo. Ha participat en la fundació de la revista «L'Aljamia», XIII Premi dels Escriptors a la Difusió, així com de Brosquil Edicions, després d'haver passat per la direcció de diverses editorials (Germania Serveis Gràfics i 7 i mig editorial de poesia). És autor de diversos llibres infantils entre els quals destaquen *Caram, quina aventura! o Conta'm un conte* de recent aparició, també ha escrit reculls de contes: *El carrer dels Bonsais* (2000) i novel·les: *La maledicció del silenci* (1992), *Escola d'estiu* (1994) i *En el mar de les Antilles* (1998). A més dels dietaris *Estiu 1987* (2005) i *El temps no vol quedar penjat* (2008) i llibres de poesia: *Amb els plànols del record* (1994), *Oblits, mentides i homenatges* (1998), *Un gest de la memòria* (1999), *Com una òliba* (2002) i una antologia: *Les hores rehabilitades* (2002). Ha estat traduït al castellà i al basc.

Creus que la situació de la llengua catalana té remei?

Jo crec que sí. Hi ha moltes possibles solucions, però la principal i a la qual li devem que, malgrat tot, hàgem sobreviscut tants anys adversos és la actitud individual de cada parlant: la tossudesca que hem tingut de continuar parlant-la i transmetent-la generació rere generació.

Hi ha la voluntat popular de defensar-la?

Hi ha una voluntat conscient en grups més o menys grans i una voluntat inconscient, quotidiana, entre el poble.

Des de València, quins veus que són els problemes més importants que pateix Mallorca?

A nivell polític, com també passa a València, és que el pastís electoral se'l mengen el PP i el PSOE i aquests partits són els que mantenen una situació nacional basada en un nacionalisme estatal al qual li costa acceptar la diversitat cultural, lingüística i nacional de l'Estat espanyol.

Com valoren la fragmentació del nostre espai lingüístic i cultural comú?

Ho valoren molt negativament. La fragmentació, que no la diversitat, genera debilitat. Hem de crear més canals d'interrelació, d'intercomunicació en tots els àmbits i a tots els nivells.

Amb models de llengua diferents i fins i tot titulacions lingüístiques diferents en els diferents territoris de parla catalana, els editors i les editorials ho deuen tenir molt complicat, veritat?

Has de fer una mica de funambulista, tindre uns correctors molt competents i anar mesurant una mica les paraules. Després en privat et rius per no plorar en comprovar la capacitat tan gran que té la classe política i també, per què no dir-ho, part de la societat, de fer el ridícul.

S'ha de mantenir el suport genèric a les edicions de llibres?

Tot suport és necessari, ja que el mercat no pot suportar econòmicament l'edició, però això no sols passa en llengua catalana sinó també en llengua castellana.

Quina opinió tens dels premis literaris?

Actualment ens són necessaris tant als autors com als editors.

Què et sembla la reforma de les bases dels Premis Ciutat de Palma?

Tinc la sensació que en els diferents canvis que han sofrit aquestes bases hi ha com una guerra soterrada que no té res a veure amb la literatura i sí amb la política.

És difícil la promoció de llibres en català?

És difícil, perquè no tenim grans grups mediàtics en la nostra llengua que abasten tota l'àrea lingüística i que es facen ressò dels productes culturals que generem en la nostra llengua. Eixos grans grups mediàtics, que arriben als nostres parlants, potencien els grups musicals, els escriptors, etc., en llengua castellana.

A un editor, li fa mal haver de tirar llibres?

Manel Alonso fotografia de Vicent Savador

A mi personalment sí. Altres supose que ho viuen com una manera d'abaratir costos de magatzematge.

Com et valeres com a escriptor?

Aquesta és una de les preguntes més difícils que m'han fet mai. Jo sóc molt crític amb mi mateix, així que la meua valoració sobre mi sempre va a la baixa. Ara, en cada llibre intente superar-me i donar el millor de mi mateix.

Per què és tan important, per a tu, la literatura?

Perquè forma part de la meua manera d'entendre la vida. Sense aquesta relació tan intensa que tinc amb el món del llibre i la literatura la meua vida no seria la mateixa.

Des del primer llibre que escrigueres, com ha evolucionat la teua obra?

En el primer llibre que vaig escriure vaig voler contar tantes coses i de tantes maneres que més que un tot era un embolic. Ara sóc més madur i domine millor els registres, i tinc més clar el que en pretenc quan em pose a escriure'l.

Sabem, Manel, que no has escrit només poesia. Et consideres, així i tot, poeta?

Sempre em consideraré poeta. De fet, continue escrivint poesia i publicant-ne, encara que a un ritme inferior que en el de dècades passades.

Què som com a grup humà?

Una nació, que alguns voldrien inexistent o com a molt invisible i oculta sota l'estora on s'ajau el seu poder.

Qui vols que conegui la teua obra?

El màxim de lectors possible. Però quan la llisquen vull que la seua actitud siga sempre crítica. No vull lectors dòcils.

Al llarg de la teua trajectòria literària, has obtingut diversos premis. Quin d'ells t'ha causat major satisfacció?

El Premi Samaruc, que atorga l'Associació de Bibliotecaris Valencians al Millor Llibre Infantil. No té dotació econòmica, però a mi els diners en aquest cas no m'importaven.

Dóna'ns una raó per parlar de poesia en els moments tan difícils que el món travessa.

El món sempre ha travessat moments difícils, fins i tot més que els actuals. La poesia és la veu de l'esperança. Si vols raons, n'hi ha moltes, però entre elles n'hi ha una ben senzilla: per plaer.

Quin és el verí més perillós que mai no hem de tastar?

Aquell que ens convertisca en un titella. La llibertat és la vida i tot aquell tòxic o verí que ens l'arrabasse no sols és perillós, sinó un còmplice de l'esclavitud i de la mort.

Text inèdit de Josep Pizà i Vidal

BALANÇA

*No prato da balança um verso basta
para pesar no outro a minha vida.*

SÍLABAS ANTIGAS

*No modo como a luz se inclina
adivinha-se o vento,
a água limpa da camisa.
A proliferação da sombra
não conseguia afogar
a transparência do mundo - dizia
a canção. Eram sílabas
antigas. Entre
a voz a prumo e o ar
ondulavam as espigas.*

AS PALMEIRAS

*Também o deserto vem
do mar. Não sei em que navio,
mas foi desses lugares
que chegaram ao meu jardim
as palmeiras.
Com o sol das areias
em cada folha,
na coroa o sopro
ainda húmido das estrelas.*

SOBRE O CORAÇÃO

*Eras a casa, o lugar
onde o sol
ardia sobre a pedra,
a pedra sobre o mundo,
o mundo sobre o coração.
Como podia, uma
a uma, suportar as lágrimas
do mundo, ninguém sabia:
o lugar do sol
era a casa - e ardia.*

BALANÇA

En el plat de la balança un vers hi basta
per pesar a l'altre la meva vida.

SÍL·LABES ANTIGUES

En la manera que la llum s'inclina
s'endevina el vent,
l'aigua neta de la camisa.
La proliferació de l'ombra
no aconseguia ofegar
la transparència del món: deia
la cançó. Eren síl·labes
antigues. Entre
la veu a plom i l'aire
onejaven les espigues.

LES PALMERES

També el desert ve
de la mar. No sé a quin vaixell
però va ser d'aquells llocs
que varen arribar al meu jardí
les palmeres.
Amb el sol de les arenes
a cada fulla,
a la corona l'alè
encara humit de les estrelles.

SOBRE EL COR

Eres la casa, el lloc
on el sol
cremava damunt la pedra,
la pedra damunt el món,
el món damunt el cor.
Com podies, una
a una, suportar les llàgrimes
del món, ningú no ho sabia:
el lloc del sol
era la casa, i cremava.

Poemes d'EUGÉNIO DE ANDRADE

Extrets del llibre *Ofici de paciència*.

Publicat per El Gall Editor, 2008.

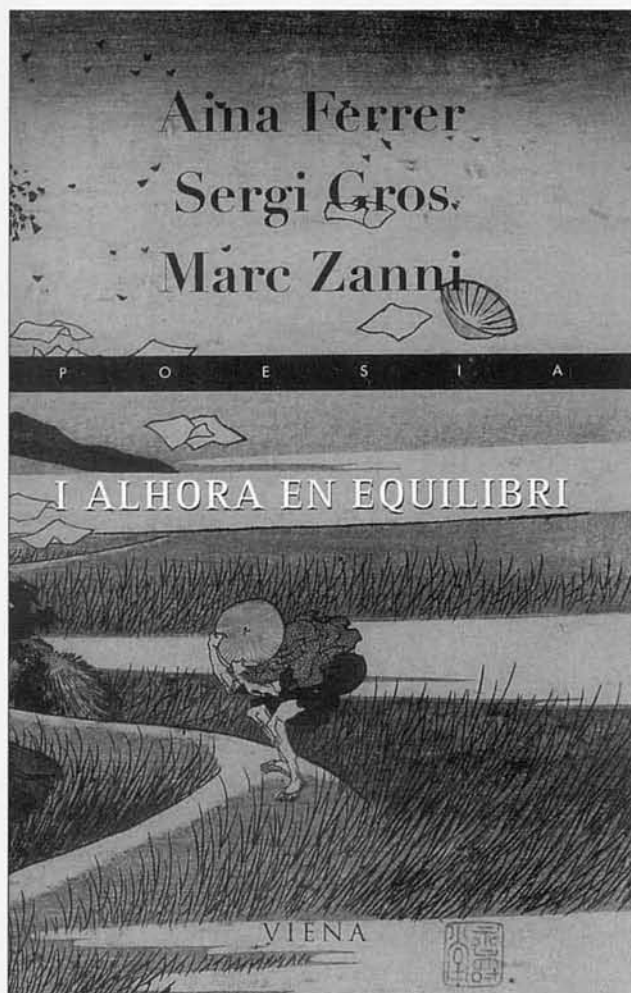
dins la col·lecció «Trucs i baldufes»,

Traducció d'Antoni Xumet Rosselló

ANTONI XUMET ROSSELLÓ va néixer al Port de Pollença l'any 1971. Ha escrit els llibres de poesia: *Potser el cor* (1994), *Memòria dels temps* (1996), *Biografia per a l'ús del vent* (1996) i *Una varietat del mim* (1998). La seva obra ha estat antologada dins *21 poetes del XXI, una antologia dels poetes joves catalans* (2001) i *Entre dos mil·lennis. 16 poetes de les darreres dècades*. Ha traduït del portuguès a José Luís Peixoto i Eugénio de Andrade i tengut cura de l'antologia *Els perfils d'Odisseu. Antologia de poesia jove a les Illes Balears* en l'edició bilingüe castellà-català

Eugénio de Andrade, escultura de **José Rodrigues**
(En el Museu municipal Amadeo de Souza-Cardoso
d'Amarante, Portugal) fotografia: Magdalena Vidal

Imatge de Katsushika Hokusai per a la coberta de *I alhora en equilibri* XLI Premi Joan Teixidor de Poesia de la ciutat d'Olot (Girona). *Haikus en línia* 2007, organitzat per l'Institut de Cultura d'Olot i l'Ajuntament d'Olot i publicat per Viena Edicions, Barcelona, març 2008 (1ª ed.); el llibre conté les obres *Joc de contraris* d'Aina Ferrer Torrens, amb il·lustracions d'Edith Crozet, *Suburbanismes*, de Sergi Gros Segura, amb il·lustracions de Ricard Efa, i *Dins d'un glop de sol* de Marc Zanni Vilamitjana, amb il·lustracions del mateix autor

AINA FERRER TORRENS (Inca, Mallorca, 1959) és mestra. Ha publicat *Exili per a dues ales* (1988), *Perspectiva de prònoms* (1991), *De l'absència (variacions)* (1992) i *En el saltant de l'aigua* (1999). Ha estat guardonada amb el Premi Joan Teixidor de Poesia (2007) per *Jocs de contraris*. Col·labora amb el grup poètic «Fardart».

A punt de caure
i alhora en equilibri
sosté la lluita

en el arc la tija
per un mal vent del vespre
després la calma...

Tan fràgil caure
per al·luvions de pluges
o d'atzar, créixer.

Un fi o l'altre
no és tant el que separa
el salt que encerta

del que s'ensorra
i és d'un finir de canyes
que en surten fulles.

Enmig de la boira
és cert el joc contrari
del guany el perdre?

El ser no compta
de cicle que perdura
n'és just un nexa.

Aina Ferrer Torrens
De *Joc de contraris*

I es féu la llum

No sé si a vosaltres vos passa, però, a vegades els meus fills em miren amb cara d'estranyesa quan adesiara faig servir alguna paraula d'aquestes que ells anomenen rares, és a dir, algun mot manllevat de les fonts de l'avior i que han conformat un lèxic a través del qual interpretaren el món que els envoltava i li varen donar el precís sentit que necessitaven les coses, les persones, les emocions. Personalment, i encara ara, experiment un intens plaer en rellegrir alguna de les rondalles de Mossèn Alcover, com si en elles hi veiés alguna cosa llunyana i antiga però que tanmateix pertany a alguna part molt íntima de mi, de la gent que estim, del meu poble.

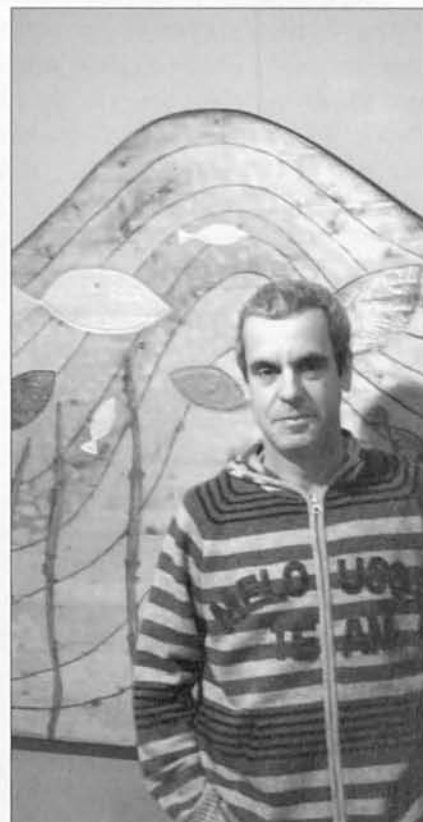
Alguna cosa semblant a això vaig sentir quan vaig presenciar el muntatge "Gènesi" al Casal de Can Prohens de Felanitx, ara fa poc més d'un any. Crec que amb aquella formidable exposició Francesc Bonet no pretenia altra cosa que recuperar de l'oblit bells fragments de memòria i reivindicar alhora un llegat del qual ell se'n sentia part, desmitificant d'aquesta manera la idea que les pedres, les runes si voleu, són materials inerts, sense vida pròpia. M'imagín, i disculpau l'atreviment en la comparança, que això mateix o una cosa molt parellada degueren experimentar al seu moment els descobridors d'Altamira en veure sobre les humides parets aquells rústecs gravats de simplicitat elaboració. O, sense anar tan enfora, el calfred que degué produir el colossal conjunt de Ses Païsses d'Artà el primer cop que l'arqueòleg en revelà les seves intimitats i dimensions. Tots ells, inclòs el nostre amic Francesc, sentiren sobre la seva pell la indescriptible rampa que, de cop i volta, produeix sentir-se part d'un tot tan proper com inabastable.

Perquè a "Gènesi", com el seu propi nom indica, se'ns parla dels orígens, d'allò a què mai de mai

hauríem de renunciar per abraçar ídols de dubtosa modernitat, tot i que som dels que hi creu ferm, en el progrés i en la inevitable evolució de les societats. Tanmateix Bonet sap combinar amb intel·ligència ambdues coses: mitjançant una tan agosarada com honesta proposta estètica, ens trasllada a una subtil atmosfera on es barregen sàviament el profà i el sagrat, la matèria i l'esperit, el cel i la terra.

Crec també que és important ressenyar que es tracta d'una obra concebuda en la seva totalitat a través del testimoni directe de l'ull de l'artista, documentada amb una extraordinari rigor i exquisidesa. L'amistat que m'uneix amb en Francesc em permet afirmar que, més enllà del seu vessant pictòric o plàstic, es tracta d'una persona de sòlides conviccions i valors. Valors -potser em dirà algú-, i això per a què serveix? Doncs precisament, i entre moltes altres coses, per reconciliar-nos amb el nostre passat, amb tots aquells que ens precediren i que amb el seu esforç i tenacitat varen conformar l'ànima del poble al qual pertanyem.

I ell, vull dir en Francesc, se sent part d'aquesta col·lectivitat. I sap que de vegades n'hi ha prou amb una petita espurna per il·luminar la paorosa obscuritat de l'oblit. És per això que anit, en aquest esplèndid i benauradament recuperat marc de l'Església Vella de Ses Salines, ens hem de congratular que algú com ell hagi encès aquesta torxa que ens revela l'enigmàtica bellesa dels frescs durant tant de temps arraconats. Tota l'obra està amarada, a més, d'un tel de religiositat que als seus ulls no té res de dogma o privació i sí, en canvi, molt de convit a la joia de viure. A entendre, en definitiva, que la fe no significa altra cosa que creure en alguna forma de Déu però també en les persones, si és que aquestes no som sinó un reflex d'aquest tot fragmentat i ple de riques i variades mani-

Miquel Àngel Lladó Ribas
fotografia: Joan (març 2006)

festacions. En aquest sentit aquesta "Gènesi" constitueix, sens dubte, una senzilla i sensible manifestació que ens convida a ser més rics i tolerants, més espirituals en suma. I, en conseqüència, més units en una identitat que traspasa els límits purament físics o locals per esdevenir un inequívoc signe de llum que s'escampa arreu arreu, més enllà de la nostra fràgil i provisional condició humana.

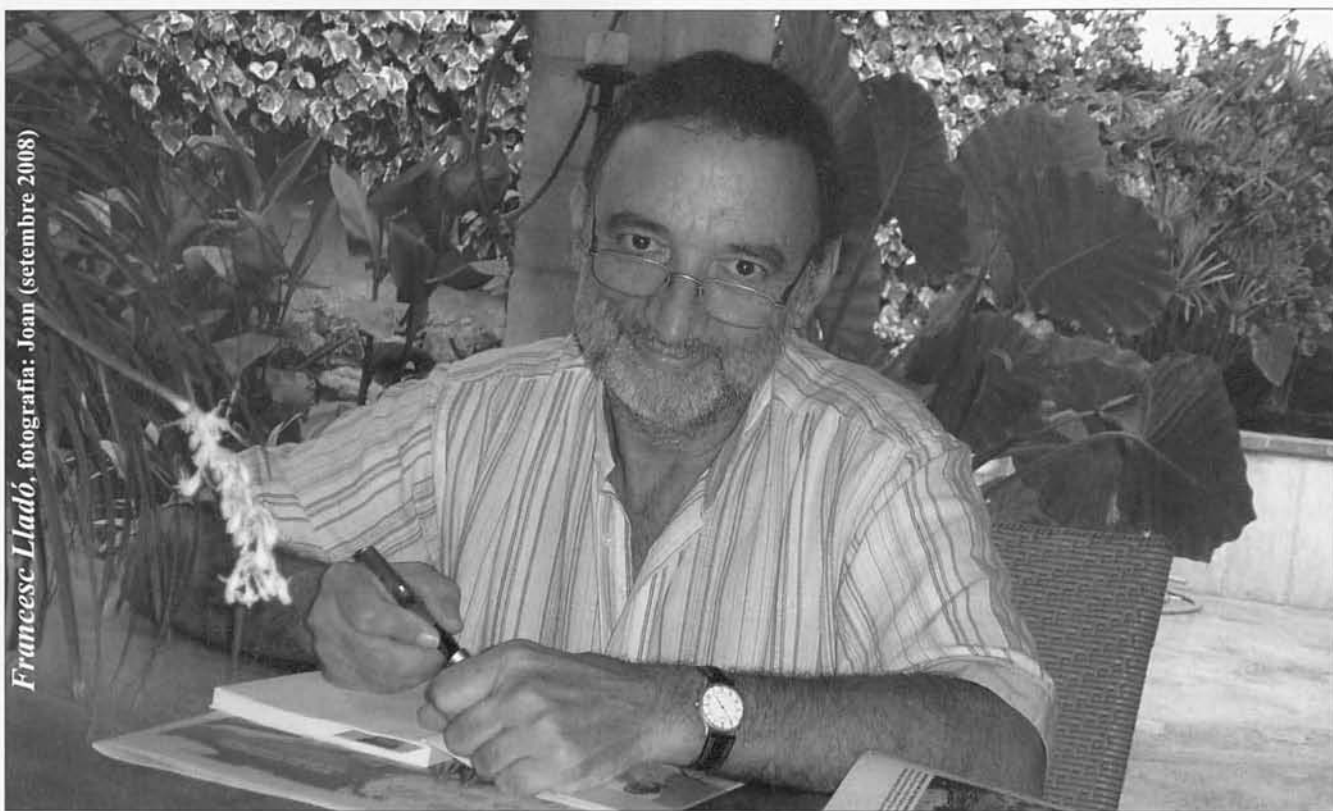
ENHORABONA I
MOLTS D'ANYS!!!

Miquel Àngel Lladó Ribas

El doctor Francesc Lladó se'ns revela, en aquest volum, com un gran coneixedor de la biografia, la ideologia i l'obra del poeta, escriptor i assagista Miquel Ferrà; constatació òbvia, per altra banda, puix que la tesi doctoral i gran part dels articles que té publicats giren entorn d'aquest personatge il·lustre de les nostres lletres. Lladó defineix Ferrà com un intel·lectual d'acció, compromès, individualista, idealista, de profundes creences, optimista i confiat en la joventut; un militant bel·ligerant a l'hora de defensar les pròpies conviccions nacionalistes i combatre el mallorquinisme estret i de mira curta, la unitat de la llengua o el catalanisme polític, però també una persona amb contradiccions difícils de compaginar com la defensa d'un catolicisme a la vegada laic i socialista o bé la inserció del nacionalisme català dins un àmbit d'acció universal.

tistes i modernistes i també, per què no, d'algunes traïcions entre companys d'ideologia. A l'àmbit local, excel·leixen les polèmiques que s'iniciaren davant l'intent per part del consistori solleric de cobrir el torrent Major i el projecte de passeig vora la Torrentera dissenyat pel pintor Francisco Bernareggi, que aleshores no s'executaren però acabaren per erigir-se en bandera i fonament del programa nacionalista de Ferrà.

Però Francesc Lladó no tan sols relata uns esdeveniments històrics certs, sinó que ens en desvetlla el rerafons, ens revela els interessos més o menys ocults de les elits dominants, ens explica el qui, el per què i el com es movien els fils ideològics en un període que resulta tan romàntic, anhelat i atractiu per als sollerics com els anys 1910-1920 i, a la vegada, tan poc conegut. En una tasca tan apassionant com, a voltes, impossible, intenta també identificar els protagonistes i els

Francesc Lladó, fotografia: Joan (setembre 2008)

Mitjançant l'anàlisi de les campanyes periodístiques que s'enceten a partir de 1910 als diferents periòdics de Mallorca -especialment aquelles polèmiques que es nuclearitzen al voltant del setmanari *Sóller*- Francesc Lladó ens introdueix en la temàtica que més interessava Ferrà i el seu grup d'influència: la Lliga dels Amics de l'Art. Ens assabentam, així, dels entrebancs que els posaven a l'hora de publicar articles en català, de les lluites internes de la jerarquia eclesiàstica al voltant de l'art i la llengua, de la utilització del progrés econòmic com a excusa dels governants per aprofitar-se de la situació política i cultural, de la defecció dels sectors socials mallorquins més poderosos davant el catalanisme, de l'hegemonia del caciquisme a la majoria dels centres de poder local i provincial, del diferent punt de vista artístic entre noucen-

autors que s'amagaven darrere dels pseudònims amb els quals signaven molts dels escrits que apareixien en els diaris.

En definitiva, el lector té en les mans un llibre necessari per aclarir conceptes, oferir alternatives i allunyar polèmiques estèrils sobre temes com la unitat de la llengua o la bondat del progrés que, malgrat el temps transcorregut i lluny d'haver-se tancat definitivament, continuen estant presents en l'actualitat i formen part del subconscient col·lectiu de la societat illenca.

Plàcid Pérez i Pastor
Cas Cuscanti, gener 2008

(Del pròleg de *La lluita per un Sóller que no pogué ser*)

El blanc de les crítiques: La societat mallorquina. El doctor Zero

La societat en què viu Ferrà -quan és a Mallorca- és molt lluny de satisfer els seus ideals ètics, estètics, polítics i socials. La burgesia mallorquina es va enriquint i substitueix gradualment, amb el caciquisme, el poder de l'aristocràcia terratinent, però, a diferència de la catalana, no té cap esperit nacionalista. No inverteix els doblers que guanya en monuments o obres arquitectòniques que la representin o que mostrin un esperit nacionalista. En lloc d'això, no para esment en la destrucció d'elements tradicionals, que

joves no tenen ideals, estan castellanitzats i, en el millor dels casos, pertanyen al que Ferrà anomenava una *Juventud* -així, en castellà- que intenta matar el temps així com pot, com per exemple organitzant campanyes benèfiques a favor del que sigui, amb alguna cursa de braus -real o figurada- als seus locals socials.

De Gijón estant, Ferrà contempla aquesta societat i s'adona que està molt allunyada del Noucentisme i el catalanisme que ell propugna, és provinciana i caciquil com la de qualsevol altra província espanyola.

Francesc Lladó i Rotger

LA LLUITA PER UN SÓLLER QUE NO POGUÉ SER

Noucentisme i nacionalisme al setmanari «Sóller»
(1911-1915)

La lluita per un Sóller que no pogué ser. Noucentisme i nacionalisme al setmanari Sóller (1911-1915). Coberta del llibre: fotografia de l'arxiu fotogràfic de Joan F. Rullan. Col·lecció Alofre. Ajt. de Sóller/El Gall Edit, Pollença 2008

ell estima, per bastir edificis modernistes, mancats segons Ferrà d'esperit nacional perquè la burgesia que els fa construir no en té. Palma, a més, és una societat provinciana, tancada i hipòcrita -recordem la novel·la *Miss Giacomini* de Miquel Villalonga-, que amaga hipòcritament la baixesa d'aquesta gent que es diu culta, de classe bona i religiosa. Per altra part, els

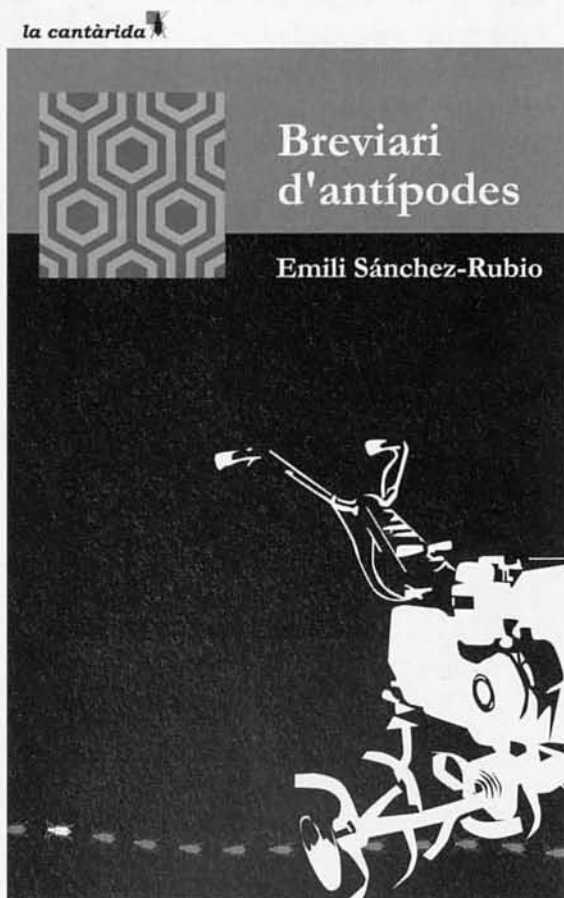

Per això decideix actuar-hi, malgrat estar-ne geogràficament enfora, a través del «Sóller».

En els primers articles d'aquesta campanya defineix l'enemic. A *El doctor Zero* el descriu dient que "és missè, metje, capellà, burguès, de la mitja noblesa... *Viu a Palma*". També explica que és curt d'horitzons intel·lectuals i les seves idees són "d'una meravellosa fixesa, son segures, netes i destacades". Pel doctor Zero, "Deu es deu i D. Toni Maura el seu profeta. (En *La Cierva*, l'àngel exterminador providencial que necessitava Espanya). [...] En *G[abriel] Alomar un loco*. N'Alanís de la Lluna, un exaltat de igual fusta que el Vicari General". El Doctor Zero -per altra part- té també dos enemics eterns que són el catalanisme i el catolicisme social, dues idees centrals en el pensament de Ferrà.

Francesc Lladó i Rotger

Fragment del cap. 4 (pp. 55-56)

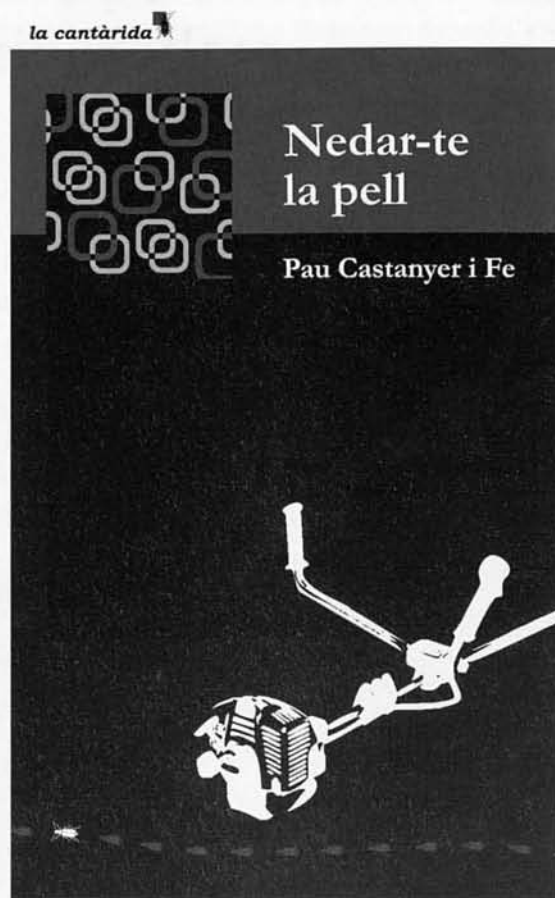

Des del llit

escolt la meva respiració.
 La seva lentitud és el preàmbul del somni i de la son,
 l'avançada dels pensaments de lògica tèrbola, que ja guaiten.
 Des del llit
 escolt la meva respiració
 i sent com el cans borden sobre la tela endolada de la nit.
 Pens en aquell proverbi persa
 que resa que el dia té ulls
 i la nit, orelles.
 Escolt la respiració,
 sent els batecs...
 i de manera incipient,
 la sensació de l'abandó,
 del temps apilant-se sobre els batecs,
 la sensació de la pastora de boires
 filtrant-se dintre meu,
 deixant el pòsit dels desigs de transhumància...
 La pastora de somnis que arriba a mi
 i es posa a recordar la neu de la infància,
 i amb les seves venes, disposades com una orant,
 posa la vaselina sobre les sistoles i diàstoles,
 sobre l'astre blau del mal de cap..

Emili Sánchez-Rubio

De *Breviari d'antípodes*

Faig olor de mar.
 Desitges la plenitud
 i sents rompre una ona.

Cala Tuent, 20 de juliol de 2004

Platja deserta.
 Vull nedar-te la pell
 i fer-te la mar.

Colònia de Sant Jordi, agost de 2004

Pau Castanyer i Fe

De *Nedar-te la pell*

LA CANTÀRIDA

Ha nascut una nova col·lecció de poesia

Des d'Edicions Documenta Balear som conscients que vivim en una època i un país on, de cada dia més, sorgeixen noves veus i/o expressions poètiques molt interessants que necessiten un espai, una plataforma, per poder plasmar, representar i donar sortida a les seves creacions.

La col·lecció *La Cantàrida* és la nova proposta de poesia d'Edicions Documenta Balear. Aquesta col·lecció pretén publicar poesia en català d'autors joves, majoritàriament, dels Països Catalans (encara que es contempla fer traduccions d'autors d'altres països).

L'objectiu de la col·lecció és publicar noves veus poètiques. Autors i autores a qui agradi, sobretot, dir/recitar la seva poesia en públic, perquè creiem que el fet poètic també està molt vinculat a l'oralitat. Creiem que l'experiència poètica que el lector pot assolir amb la lectura dels poemes és única i necessària, però de la mateixa manera, la percepció-recepció-estimul de la poesia en directe suposa una experiència completament diferent i engrescadora. Són dos fets molt diferents, i la poesia necessita d'ambdós.

Amb aquesta col·lecció, tenim ganes de fer un esforç per apropar la poesia a les persones, de fer-les participants del fet poètic. Conseqüentment, la col·lecció *La Cantàrida* estarà completament vinculada a la presentació escènica dels seus llibres, mitjançant presentacions, recitals i espectacles poètics-teatral, poètics-musicals, etcètera.

Així mateix, contemplam l'opció de publicar, també, autors i autores que no vulguin mostrar-se de cara al públic, això sí, la publicació d'aquests aniria sempre acompanyada de la lectura dels seus poemes per altres rapsodes.

A part del que ja hem esmentat sobre el fet escènic de *La Cantàrida*, un altre tret diferenciador de la col·lecció és que els llibres i els espectacles aniran recolzats d'un suport digital que permetran fer-la més interactiva. Està prevista la utilització de la nostra pàgina web -així com també blogs i altres modalitats de la xarxa- per poder accedir als enregistraments dels espectacles, els textos, poemes en suport digital, fotografies i més informació sobre els llibres. També hi haurà un espai perquè nous autors i autores interessats en el projecte puguin penjar els seus versos, amb la possibilitat que aquests puguin arribar a publicar-se en format paper.

La finalitat de la col·lecció és arribar, emocionar i engrescar, sobretot, un públic jove. Per a tal fet, Edicions Documenta Balear té la intenció de posar a la venda els exemplars de *La Cantàrida* a un preu econòmic (un màxim de deu euros). Quant a periodicitat, hi ha la previsió de publicar sis títols a l'any (un d'ells seria una traducció d'algun autor/a en una altra llengua i la publicació seria bilingüe). Es pretén fer, com a mínim, tres espectacles, presentacions o recitals per llibre.

Joan Perelló, fotografia: Joan (juny 2006)

La crisi no sorprèn a la poesia de Mallorca. Si fa pocs mesos l'editorial Documenta Balear oferiria una antologia de la poesia jove dels països catalans, amb autors nascuts entre 1977 i 1989, amb l'encertat títol general de *Pedra Foguera*, ara acaba d'iniciar una nova aventura editorial amb una col·lecció de poesia a la que han donat el nom de *La Cantàrida*. El primer títol és d'Emili Sánchez-Rubio (Palma, 1983) i es titula *Breviari d'antípodes*, amb pròleg d'Enric Casasses, mentre que el segon és d'en Pau Castanyer (Palma, 1983), amb proemi d'Àngel Igelmo i pròleg de mi mateix, i al que li ha donat el títol *Nedar-te la pell*.

Naturalment tots dos joves poetes, a més de la coincidència de la data de naixement, són dos dels antologats a *Pedra Foguera*, és a dir, membres d'aquesta nova generació que, a més de multitudinària i loquaç, és intrèpida i ambiciosa, fa recitals poètics, participa a muntatges teatrals, gestiona revistes. És, en definitiva, una generació que viu la literatura. Això és el que com a mínim s'ha de demanar als escriptors.

Joan Perelló

JOAN PERELLÓ (Campos, Mallorca, 1953) és l'autor dels llibres *Es massa difícil* (Temptant l'equilibri, 1973) *Sempre trobaré algún dolor* (1973) *Baf de llavis* (1976) *Carasses* (1997) *La set del viatger* (2001) *Sal de Migjorn* (2002) *Manual d'ansia* (2005) i *Quadern de manobre* (2007)

Nuesa dormida, partitura manuscrita de Sinto Serra

Melodía y Cifrado Armónico

Nuesa dormida

Verte desnuda es recordar la tierra

F. García Lorca, *Casida de la mujer rendida*

Veus la seva nuesa en els llençols.
 Blanca i daurada per les garrigues de la memòria.
 Veus la cala sospirant en el capvespre
 i el pescador de mirada rovellada.
 Veus el pinar que l'embat despentina,
 la formiga, la llenyisca,
 les mates anunciant tibieses de nit,
 la corba del seu cos talment un desgavell de falzies.
 Veus la seva nuesa en els llençols,
 tan pura que fins la carícia no gosa.
 La seva nuesa com la terra que trepitgen les sabates,
 com un matí de Corpus, com
 una font d'aigua dolça a la vorera.

Veus la seva nuesa en els llençols
 és com si contemplassis el carrer de la vila
 quan d'horabaixa seuen broadores al portal,
 o com si beguessis amb els ulls
 les bavors de l'estiu, el silenci verdíssim
 del cementiri dels pagesos.
 Veus la seva nuesa en els llençols
 i no el desitg, ans la pregària et batega en els llavis.
 El seu nu a poc a poc per les garrigues de la memòria,
 entremig de les cendres
 d'aquella infantesa que va ser teva.
 La veus blanca i daurada,
 contemples el seu son entre llençols de fil.

Josep M. Llompart
(De Spiritual, 1992)

Sinto Serra en el seu estudi, fotografia: Joan (2008)

Nascut el 1968, SINTO SERRA és llicenciat en Filosofia i Lletres per la Universitat de les Illes Balears (UIB). Des dels 14 anys, sempre ha estat vinculat al món de la música i la composició. El 1986, edità un "single" produït per Joan Bibiloni i d'aleshores ençà ha centrat la seva feina en fer música. Ha estat premiat en diverses ocasions per la seva tasca musical (guardó a la millor lletra en la "Trobada de Cantautors" de Manacor (1985), III Certamen de Cançó a Villafranca de Bonany, Villafranca, 2005) i ha actuat a diversos llocs de l'Illa (Teatre Principal de Palma, Centre Cultural de Sa Nostra, Felanitx, Sa Pobla, Sala Mozart de l'Auditori de Palma, a l'Illa de Llibres, etcètera). Actualment continua la seva feina d'investigació musical i poètica posant música a obres de poetes mallorquins. D'aquests treballs, n'ha fet diverses interpretacions en públic: a Búger, l'any 2003, en ocasió de l'Homenatge a Josep Maria Llompart, a l'Aula poètica d'ACA; a Illa de Llibres de la Misericòrdia de Palma, - en ocasió de l'Homenatge a Bartomeu Fiol, organitzat per Capaltard i S'Esclop (2004) - al Teatre del Palau del Rei Sanç, en el marc del II Vespre de poesia a Valldemossa, organitzat per la delegació local d'OCB i S'Esclop i, l'any 2005, en I Cicle de Filosofia i Poesia de la UIB on va interpretar cinc peces del seu repertori de composicions sobre la poesia llopartiana. El 2007, acabà de perfilar l'enregistrament del

disc *La Porta del vent* i sortí a la llum el seu primer CD, recull de tretze poemes musicats de Josep Maria Llompart, que presentà al públic a l'Auditori de Palma.

R.

SALA MOZART
4 Maig '07
A LES 22H.
SINTO SERRA
en concert presenta el seu disc
"LA PORTA AL VENT"
Poemes musicats de J.M. LLOMPART
NOEL QUINTANA - piano i teclats
KIKO PORCEL - bateria
DANI SALVA - baix
SINTO SERRA - guitarra i veu

Les guitarres d'Antonio Morales

Tal vegada ja ens hem oblidat que encara hi ha coses que poden seguir evolucionant en aquesta vida. No només els ordinadors, les "teles" de plasma o els cotxes futuristes ens poden mostrar els continus progressos de la tècnica i de les investigacions dirigides, això sí, a un mercat de consum cada vegada més capriciós.

Per desgràcia, hem vist com petits tallers i artesans han anat tancant les seves portes i els productes que abans eren "únics" han passat a ser articles fets en cadena sense cap més valor que satisfer les necessitats creades "a priori" dels consumidors. El plaer ja és més el resultat de l'acte mateix de consumir que d'obtenir aquell objecte únic, exclusiu, i amb una qualitat proporcional al seu cost econòmic.

Antonio Morales, pot ser una excepció important que es resisteix a deixar de cercar la guitarra "perfecta" en el seu taller del carrer Hort de Torrella 13.

D'entre els instruments clàssics, les guitarres han sofert aquests canvis dels que parlava abans, tal vegada més que d'altres, degut a la seva popularitat; a una casa és més fàcil trobar una guitarra que no pas un violí o un fagot i ja és estrany pensar amb un grup de música moderna que no inclogui una o dues guitarres elèctriques i - o - una guitarra acústica. Això ha afavorit la seva producció massiva i ha modificat lògicament el "concepte" de l'instrument. Pagar un preu molt alt per una guitarra és estrany, perquè el mercat és extens i les possibilitats, de trobar gita-

Morales és feliç treballant en la recerca de l'instrument perfecte

rres econòmiques, són moltes. Això fa que al vertader constructor d'aquest instrument se li faci molt difícil cobrar el que cal per la seva feina.

A pesar de tots aquests inconvenients, Antonio Morales, ebanista, segueix fidel al seu amor per les guitarres d'ençà que conegués a George Bowden (luthier) l'any 1990. L'escola de George Bowden començà els anys seixanta i va destacar pel seu treball d'investigació i en la recerca del so perfecte respectant tradicions tan importants com la d'en Francisco Llinàs o la de la família Casanovas (constructors de guitarra) a la mateixa illa de Mallorca.

Podríem parlar de les fustes que usa per a la construcció (palissandre d'Índia o del Brasil, l'avet, el cedre, el coral...), de la cola... o del temps que triga

per poder lliurar una guitarra acabada però jo crec que hi ha una altra visió de la seva feina que caldria destacar: L'EVOLUCIÓ.

Les guitarres que surten del seu taller són el fruit d'hores i hores d'investigació per arribar a un final: un instrument que no té perquè encaixar en el concepte "clàssic" de guitarra, instruments únics en construcció i so. Per què limitar els instruments clàssics i pensar que ja està tot inventat?.

Persones que s'arrisquen i que creuen en un somni, es mereixen un lloc de privilegi en aquesta societat de "culte" a la mediocritat. Antonio Morales, i ara el seu fill que segueix les seves passes, no viu de fer guitarres perquè els somnis mai han estat fàcils, però sí que és feliç treballant en la recerca de l'instrument perfecte i segur que un dia veurem reconegut el seu esforç i dedicació. Esperem que no hagi d'esser, com quasi sempre, després de la seva mort.

Sinto Serra
Setembre 2008

Poetes francesos d'avui / CLAUDE COUFFON

CLAUDE COUFFON, nascut a Caen el 1925, ha ensenyat a la Universitat de Paris-Sorbonne. Ha escrit assajos sobre García Lorca, Alberti, Guillén, Asturias, Vallejo; ha traduït obres de Juan Ramón Jiménez, Blas de Otero, García Márquez, Scorza, Gallano, Pizarnik i Gabriela Mistral. El Ministeri de Cultura francès el va guardonar amb el «Grand Prix de traduction 1988». Claude Couffon ha escrit els poemaris *Aux frontières du silence*, *Corps automnal*, *Absent/présent*, *A l'ombre de ce corps* i, així mateix, és l'autor de *Poètes de Chiapas* (antologia) i *Visite à Norge*, *Visite à Édouard Glissant* (entrevistes)

AUTOMNE

A Oswaldo Guayasamín

Je vis maintenant chaque nuit ce que je vis plus le jour. Le rêve égrène en moi ses miettes sensuelles de réalité. Il est mémoire qui agit, abolissant espace et temps. Visages, chevelures, mains, seins qui se livrent, sexes violents, tendres ou soumis qui s'ouvrent pour l'amour surgissent reconquis sur les ruptures, les éloignements, les suicides, les morts, vrais et pléniers. Vivants. Mystérieusement actifs en des lieux oniriques et pourtant familiers puisqu'ils furent ceux qui hantèrent autrefois de leur inquiétante fréquence rêves et cauchemars. Jeunesse retrouvée du corps. Forces de la vie. Mais aux premières lueurs violettes de l'aube j'entends des pas qui s'éloignent.

TARDOR

Per a Oswaldo Guayasamín

Visc ara cada nit el que visc més de dia. El somni desgrana en jo miques sensuais de realitat. Hi ha memòria que actua, abolint espai i temps. Rostres, cabellera, mans, pits que s'abandonen, sexes violents, tendres o sotmesos que s'obrin per l'amor sorgeixen reconquerits per les ruptures, els allunyaments, els suïcides, els morts, vertaders i complets. Vius. Misteriosament actius en llocs onírics i malgrat tot familiars ja que foren els que turmentaren antany amb la seva inquietant freqüència somnis i malsons. Joventut retrobada del cos. Forces de la vida. Però quan l'alba comença a despertar-se, sento passes que s'allunyen.

RÊVE

*Il m'arrive de rêver
que j'écris mon dernier mot
alors ma plume
lentement
sarcle les allées des syllabes
émonde les hautes consonnes
taille les feuilles des voyelles
fleurit le dernier point
et s'allonge
dans le cercueil noir du plumier.*

SOMNI

*M'ocorre somniar
que escric la meva darrera paraula
aleshores la meva ploma
lentament
birba els caminals de les síl·labes
desrama els grans consonants.
talla les fulles de les vocals
floreja el darrer punt
i s'allarga
dins el bagul negre del plomer.*

L'esparver desafia el paó

*se trata de una isla rodeada
por muchas aguas e infinitos muertos:
allí crece el dolor de los que esperan
y se desangra un río de lamentos*

Pablo Neruda,
Canción de gesta

Bé has mostrat les llustroses ones del teu plomatge,
colors de vanitat, orgull i desmesura:
brillar no és obscurir l'altra mirada lúcida
i tenaç en l'espera d'una llum molt més pura.

Si vols ser paradigma de beutat i de ciència,
el fanal de la terra, la sal de les estrelles,
puja aquí a contemplar el perfil del dolor
de l'alt exili enllà del blau d'aquestes penyes.

Massa t'he contemplat dins les aigües del gorg,
ales esteses, tu, el gran senyor i el mestre
de quatre desnerits pollets mal educats
amb la curta volada dels gallets sense cresta.

I sobretot no cantis, no en saps gaire, paó,
sembla un grallar, el teu cant, o un plany massa egoista
per defensar el teu camp rere la paret seca
del corral per on camps amb la mirada trista.

Nissaga de mediocre, fas raó col·lectiva
d'un individualisme salvatge, defensiu,
i parles d'autoodi al qui no s'extasia
davant el teu plomatge violat i verdu.

Tens el nas molt petit, paó, així no t'arriba
l'olor de podridura del femer que alimentes
amb els teus excrements; mentrestant desafines
un cant de mangarrufes vibrants i ben calentes.

No ets au del paradís per molt que tu t'ho pensis
ni ets qui per arbitrar el joc de l'harmonia
perquè et perd l'avidesa de ser ploma de pago
on sols he sabut veure lluentor presumida.

Vols imposar el mal gust dels petulants fanàtics
disfressats de moderns i vas fent parts i quarts
del llegat i la flama com a nous privilegis
d'una terra cremada i el seu dolor ancestral.

Baixa a l'arena, hipòcrita salvador de les aus
i deixa estar les lleis i els decrets, paperassa
que no has sabut gravar a l'ànima de l'esbart
si et dona bolla negra quan vola i colomassa.

Ets au de vol molt curt a la plana extasiada
del cel, camp de l'honor on el meu crit et cerca;
el blau immens no accepta la ploma violada
i l'aire du presagis d'una mortal tempesta.

Una honra molt antiga, tel·lúrica, enlluerna
molt més que el teu plomatge, au de mal averany,
i et convoca a la llum, tribunal de la Història,
enemiga fatal del teu afòtic cau.

Tu no ets ningú, no gosis grallar en nom dels aucells
que només t'han servit per medrar i alçar el vol:
si has volgut retallar ales molt més lleugeres,
cuita que en el plomatge no duguis ja el teu dol.

Pere Joan Rossinyol
Barcelona, setembre 2008

PERE JOAN ROSSINYOL, autor inèdit fins avui, és fill
de pares exiliats arran de la guerra; va néixer a
Toulouse, França. Ha practicat diversos oficis i de
formació és autodidacte i no ha visitat mai Mallorca

“Encuentro de culturas / La palabra viva”

Del 20 al 22 d'agost, sota la direcció del poeta i editor **Pedro Enríquez**, l'Ajuntament de La Zubia (Granada), va organitzar l’*“Encuentro entre Culturas - La Palabra Viva”* en el Centro Cultural Carlos Cano, Jardín romántico del Laurel de la Reina i en els Jardins del Camping Reina Isabel.

A l'encontre, durant aquells tres dies, poetes i cantautors donaren de si allò que el públic entusiasta volia escoltar. Hi intervingueren poetes com Ana Rosetti, José Rienda, María Antonia Ortega, Antonio García Teijeiro, Enrique Gracia Trinidad, Clara Janés, José Luis Reina Palazón, Maties Tugores i Garau, Nicasio Urbina de Nicaragua, Fernando Carrera de Mèxic i Beatriz Campos de Veneçuela. Els cantautors espanyols foren Juan Trova i Frank Fernández i Mario Ojeda i Juan Ruggieri, d'Argentina.

i segons la intensitat del moment. No ni ha ni existeix escapatòria ja que és la “senyora” absoluta de tot el nostre ésser. Per aquest motiu, el poeta autèntic, o sigui de naixement, veu en la vida una font de llum idònia per a modificar comportaments i pensaments. Evidentment, es precis anotar que aquest poeta viu permanentment amb aquesta actitud. Qui millor que en León Felipe per definir-la: “*Desfeu aquest vers. / Lleveu-li els serrells a la rima, / el metro, la cadència / fins i tot la idea mateixa... / Esventeu les paraules... / i si després queda qualche cosa encara, / això / serà la poesia.*”

L'home corrent ha d'intuir que els poemes han de ser la història d'uns sentiments, de la vida, de la veritat... de les pròpies emocions... L'amor, el temps que no s'atura, la nostàlgia d'una època passada, els moments viscuts intensament, els amics d'ahir, el paisatge oblidat, les potents passions de la memòria.... vet aquí, tal vega-

D'esquerra a dreta:
Antonio García Teijeiro (Vigo)
José Luis Reina Palazón (Sevilla)
Wenceslao Carlos Lozano (Granada)
Matias Tugores i Garau (Mallorca)
Clara Janés (Madrid)

A la taula de ponència, Clara Janés exposà les seves ja conegudes teories sobre poesia i poetes per les que ha aconseguit premis tan importants com el «Ciudad de Barcelona», «Ciudad de Melilla» i el «Gil de Biedma». Antonio Teijeiro, gran especialista en literatura infantil, va donar molta importància al llenguatge ja que “tot s’ha de poder entendre per un nen, amb frases clares i senzilles”; Diego Muñoz Carrobles, de la Universitat Complutense de Madrid, el considera “el més significatiu del poetes per a nens de Galícia”. Seguidament José Luis Reina Palazón, premi nacional de traducció entre altres premis, va dir que *no cal ser poeta per traduir poesia*. Punt al qual, el nostre col·laborador Maties Tugores i Garau, contestà dient-li que no n'estava d'acord, “*ja que per traduir poesia s'havia de ser poeta per fer una bona traducció i comunicar els sentiments i l'emoció al possible lector*”. De seguida, el nostre col·laborador va enllaçar amb:

“La Poesia és el vehicle que permet percebre part del sentiment, aquest caprici dels deus; ve assignada a certes persones des del seu naixement i perdura fins a la mort. Els poetes viuen al compàs dels seus capricis

da, la essència mateixa de la poesia... els secrets de l'ànima amb un estil particular, una forma especial i un pensament específic. No oblidem que Poesia és escriure paraules que no existeixen per poder explicar silencis que traspassen l'univers i que ens fan sentir sempre, un poc més humans perquè venen acompanyats d'una música celeste que només els poetes entenen. També es pot dir que ésser poeta és molt més que crear bellesa, és una actitud davant la vida, o sigui assumir un compromís d'home. La Poesia ha de ser l'instrument mitjançant el qual, el poeta entén el seu proïsme i viceversa. Antonio Gamoneda ho tradueix molt bé quan diu: “*Jo sé que en cada rostre, hom veu el món. / No cerquis més dins les parets, mare. / Mira poc a poc el rostre que tu estimes / mira el meu rostre en cada rostre humà.*”

L'èxit d'aquella trobada estava assegurat tant per l'ambient cultural creat per l'entitat organitzadora així com per la qualitat dels ponents convocats, els quals gaudiren d'una excel·lent riquesa literària gràcies a la presència de grans poetes.

R.

D'El vestit vermell *

Hi ha un volum conjunt dels primers versos de Josep Alberti, Damià Huguet i Bernat Nadal publicat per la col·lecció «Turmeda», que va crear i dirigir l'Antoni Serra l'any 1972. El llibre té l'encert de reunir tres poetes joves que han aconseguit que la seva poesia sobrevisqui enmig de les provatures formalistes i polítiques d'aquells anys. Alberti es va mantenir amb força abans d'un mutisme, que potser era cap on l'abocava la seva obra enèrgica i singular. El malaguanyat Damià Huguet va ser un autor de referència, poc popular, però celebrat entre els entesos. I Bernat Nadal ha eclipsat la seva obra, l'ha espaiada en el temps, con seguint la consigna de viure i després escriure, sovint tan desatesa en aquesta poesia academicista, que es practica en els nostres pobles.

Els tres poetes del llibre eren saludats per l'enyorat Blai Bonet des de tres certeres semblances, provinents de les lectures apassionades, que només un poeta pot fer d'un altre poeta, d'un poeta que celebra l'erupció d'un volcà veí, d'una altra força paral·lela. Sobre Bernat Nadal, Blai Bonet ens parla d'uns versos que obeeixen un ritme físic de la respiració, *"d'un vers que s'esperava i arriba, com la conversa només de dos que, precisament perquè comparteixen un misteri i tenen vida a través de la claredat del misteri, parlen just de la claror damunt les coses"*. Blai Bonet també ens diu que cada vers de Nadal té una entitat pròpia, *"cada vers és una situació, i és que el nom de la profunditat és la senzillesa... amb el detall que aquest jove manacorí no crida mai, conversa amb el lector"*. Són detalls de la visió d'un Blai que va veure la llum del jove poeta, les maneres, utilitzant un símil taurí.

Trenta-cinc anys precedeixen les paraules de Blai del nou poemari que teniu a les mans. La seva obra s'ha dilatat i ha quedat reduïda a una antologia, *Més enllà de tots els límits. Poesia (1969-1983)*, que va publicar el 1995. Deu anys després, el joves i dinàmics editors del Salobre van presentar *Memòria fòssil*, un llibre important, dedicat a Miquel Àngel Riera, poeta i activista de la poesia. El nou llibre, *El vestit vermell*, manté la senzillesa que esmentava Blai i també la ingenuïtat cap als objectes quotidians, la delicadesa que es plasma a través d'unes imatges rescatades de la vida casolana, de la família, dels amics, del trànsit escadusser de la vida. Des de bon començament Nadal ens llença imatges amb adjectius precisos: *"de l'adherència dels cossos en zel"*.

Bernat Nadal inicia el nou llibre amb una cita de Blai Bonet en què ens parla del record. I la cita esdevé gairebé un pròleg ideològic, més útil que el que llegiu, perquè entronca amb tot el desenvolupament d'un llibre farcit d'evocacions, del *tempus fugit* que se'ns escola també per la memòria, i que el poeta salva *in extremis* utilitzant la fixació del seu art. Nadal recrea fins i tot el desig, que s'ha esvaït,

*"El somni se'm perdia en la luxúria,
érem molt joves i les hores lentes".*

Les sensacions apareixen entre els versos com quan sentim els dits d'un músic sobre les cordes o les tecles del seu instrument. Tot és perceptible i el diàleg del que ens parlava Blai encara es manté tènue, però decidit entorn a les idees que genera.

***"...de l'amor que s'ha
perpetuat més enllà
de la passió i
del desig..."***

El vestit vermell és el llibre de confirmació de Bernat Nadal perquè la seva veu pròpia, que es pronosticava, ha trobat un equilibri, i els poemes resulta ara cadenciós i útil, una guia per la vida, per rescatar la bellesa de la casa buida, de l'amor que s'ha perpetuat més enllà de la passió i del desig, de la pèrdua de la força física, del finals dels cicles per on acabem ensopegant sempre. La història d'amor que serveix com a nexa d'unió dels poemes podria convertir el llibre en gairebé una novel·la en vers, però aquests pretexts argumentals només serveixen per dotar al poemari d'una unitat temàtica, que recorda explícitament i implícitament l'estil despullat i superb de Gabriel Ferrater.

Nadal avança pels poemes, cita, evoca o dedica poemes a companys generacionals desapareguts, però no s'aparta d'aquest calaix on les fotografies d'una vida ens donen excuses per cantar de nou al fluxe de l'existència. El poeta es mostra nostàlgic però vitalista, no cau en l'autocontemplació ni l'autoengany. Les coses són així i així les explica qui vulgui escoltar-les.

Hi ha moments d'una intensitat íntima, com quan a través del perfum d'una herballuïsa, el poeta, ens pot arribar a fer comparacions punyents: "*Amor lent, com anestèsia*". El desig i la luxúria apareixen en una mena de rerefons poc amable davant un present on tot ja no és necessari, on es poden assaborir més els trossos de memòria, la calma, el silenci on es perd el poeta.

El paisatge, mallorquí o forani, la presència de la dona i les filles, i també les referències als mestres són components fonamentals de molts d'aquests versos que ens entren a cau d'orella, com un piano de jazz en la nit, com una melodia que s'incorpora sense estridències, suau i neta. Tot té un regust elegíac, que potser és un dels recursos que millor domina Bernat Nadal. És aquest sentit melòdic dins la música del poema una altra de les lectures múltiples que el llibre incorpora.

"...molts d'aquests versos que ens entren a cau d'orella, com un piano de jazz en la nit..."

Som davant d'un llibre esperat i necessari, útil com he subratllat, un llibre amb ritme i pauses, amb l'èmfasi focalitzat cap al pas del temps, amb figures que no dissimulen mai el seu posat realista, "*ballàvem amb qualsevol disc cansat*". M'agrada que el poeta ens expliqui històries, que cada peça parteixi d'una vivència íntima, que la narrativitat no obviï el to líric general. *El vestit vermell* crec que marca un abans i un després en la poesia de Nadal, en la nostre poesia. El diàleg obert ens convida a a participar-hi.

Ja som a dins...

David Castillo

* Pròleg d'*El vestit vermell*

(Publicat per Proa, Barcelona juliol 2008)

El vestit vermell

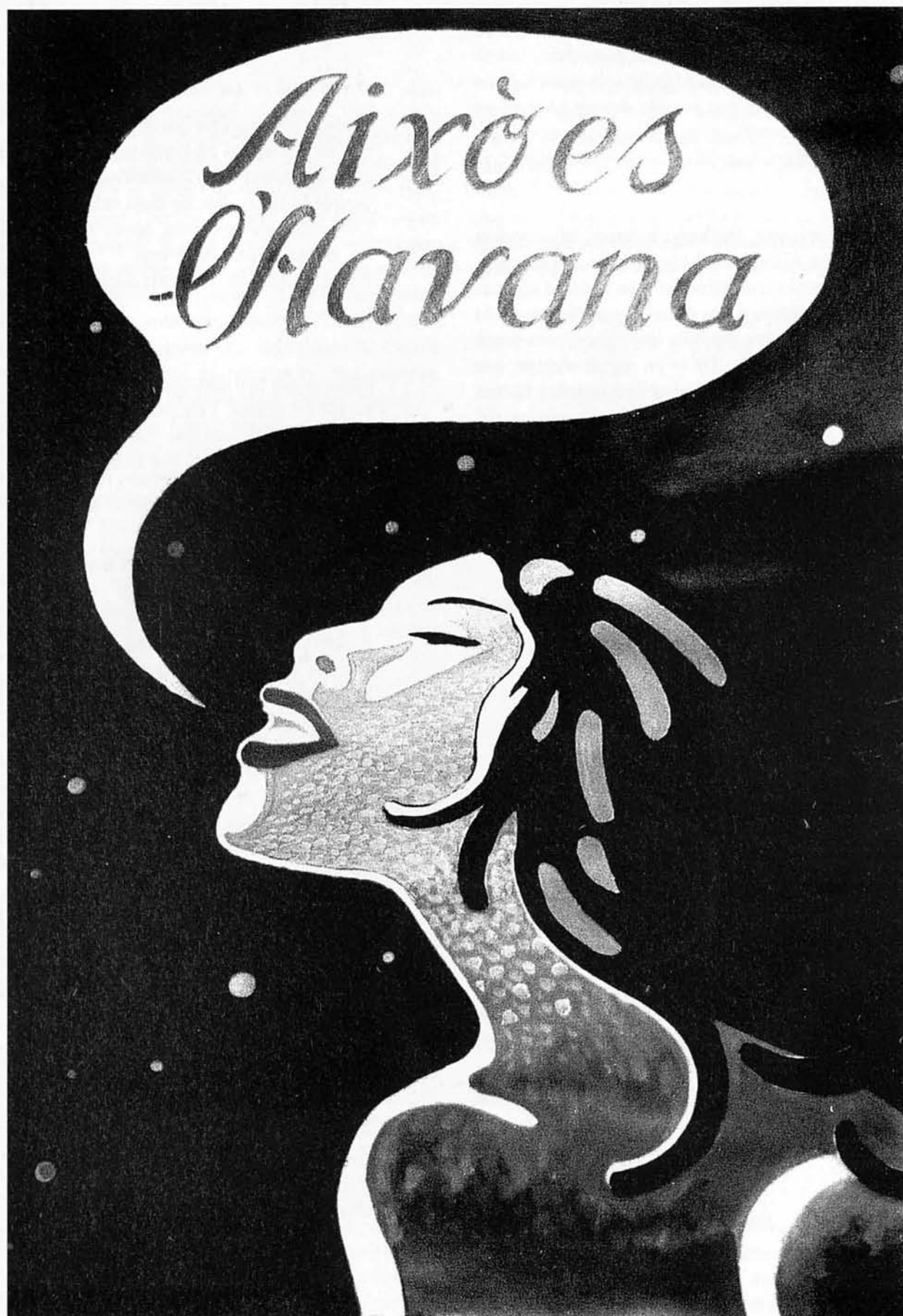
Donava per ben cert que no hi ha deute que no prescrigui amb el corquim del temps, com la vaumera que essent forta mor perquè la fresca flor no dura sempre. Que, entre els espasmes, àtoms es perdrien tot delatant luxúria i plaers efímers, plens de virginals silencis.

Donava per ben cert que tot amor té una nit última, i els paradisos són la felicitat final que mai no arribarem a veure. Pur instint.

Avui, des del balcó dels anys madurs, puc albirar en la llunyania tot quant he estimat -amb certa exempció- posem per cas aquest paisatge humà que puc utilitzar en defensa pròpia: melodies antigues que, amb veu baixa, cantusseig en secret i amb lleu vergonya, tot recordant aquelles solituds pecaminoses de l'adolescència, -pecaminosa, ho era qualsevol llunyana pirotècnia de desig- les tardes de cinema en blanc i negre, els primer llibres, què eren molt més bons per ser furtius, com el fumar en secret, i l'ànima es trencava a trossos quan jo els corregia afegint-hi erotisme.

Quan creia que els amors i els tumors eren la clau dels paradisos més efímers, vaig perdre el cap pel teu vestit vermell, mal vell del que no em vull guarir, gelós que som d'allò que és meu, domini clar que de l'infinit és l'única mesura d'això tangible que se'n diu amor.

Bernat Nadal
D'*El vestit vermell*

Versió en b/n del cartell
Això és l'Havana
Toni Barceló (1999)

Associació Mallorquina de Salut Mental Gira-sol
Col·laborau-hi, feis-vos-ne socis!

Passeig de Marratxí, 11 - Son Gibert, 07008 Palma - Tel. 971 - 28 51 23

Anunciau-vos a

S'Esclop

Quadern cultural

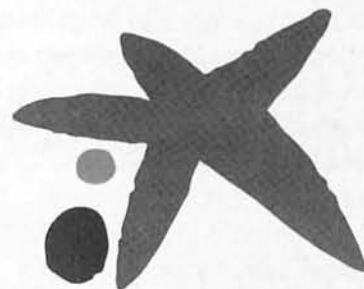
Espais disponibles per a publicitat
Telèfon 639-954223

S'Esclop, Quadern cultural no tornarà en cap cas els originals que no hagi sol·licitat i es reserva els criteris de selecció i tipogràfics. El escrits lliurats al consell de redacció - que no excediran l'extensió de tres fulls a doble espai - hauran d'anar signats amb el nom i llinatges i acompanyats del D.I., l'adreça completa del remitent i d'un telèfon de contacte. Si l'escrit procedeix d'un col·lectiu, el signa-

rà, com a mínim, un dels seus components, que se'n responsabilitzarà. Si ens voleu comunicar qualssevol suggeriments, enviau-nos-los a l'apartat 5222 de Palma, districte postal 07011, Mallorca, Balears.

S'Esclop, Quadern cultural surt cada dos mesos i es pot adquirir mitjançant subscripció: 6 exemplars a l'any per 13,50 euros.

"la Caixa"

235 Oficines
al seu servici

L'oficina de Joan Alcover,
07006 Palma, al seu servici

Veles e Vent

Potser un gemec de tu m'arribarà
 llavors sabré que hauràs aconseguit
 el gran silenci enllà de tot dolor
 on el desig s'enlaira pels estels.
 No hi ha vaixells en aquest firmament
 l'aigua perplexa ha esdevingut com gel
 el sol i els astres fràgils com cristall
 penyores són que els llavis signaran.
 Sabré que hi ets perquè en mi has estat
 plaer immens que mai no oblidaré
 el meu plor trist serà un fil mineral
 de flors i cards a tu em portarà.
 Ales de foc i esperma en lloc de sang
 esclataran veient el teu fulgor
 assedegat com brau enveriniré
 la teva vida amb tot el meu amor.

Pena capital

L'ànima sovint és indigna, llavors faig espirals,
 com les fugues de Bach, escapolint-me vers
 algun llibre perdut que em trasllada a l'oblit
 i puc assolir els somnis més perversos dels astres.

Som un llop vell; me'n fot, si no creieu que som
 un seduït. Us obro les portes del silenci,
 l'univers és ben meu i camp allà on vull.
 Jo pertanyo al desig per pena capital.

Bernat Nadal

D'El vestit vermell

CANT I

Duc totes les absències com rostres invertits
 dins la memòria feble. He anat al caló
 a la recerca d'un paisatge que ha esdevingut ben erm.
 Massa gent, hi ha massa gent per tots els indrets,
 i més d'una vegada, malaesc tanta eufòria,
 que no és més que un infern, quan jo som un senglar
 solitari i brut de cendres de records.
 Al caló, la mar és clara, l'aire calent,
 olor de caramuixa amb saladina als llavis.
 Hi havia massa gent, i jo, serè, parlava
 només amb les absències, que també anaven nues.

CANT II

Aquell temps d'Institut, d'espanyol i llatí
 -boixo, boixas, boixare-, de sexe omnipresent
 sobrevolant natures de formes sinuoses,
 indefugibles, fràgils dibuixos depravats
 que mantenien viu el meu adolescent
 cervell, ple de metàstasi de plaers prohibits.
 Somnis inaccessibles sense sexe, litúrgia
 de solitari tendre. Olor de floridura,
 de postguerra, de mobles vells, llibres de segona
 mà, tebeos hispànics, fred per les cames primes,
 cops de jugar a futbol, al carrer, driblant arbres,
 solitud, equacions irracionals i sordes,
 tabac ros, d'amagat. Idees permanents,
 inquietud constant a la recerca tenaç
 d'imatges turgents, flaires del paradís, pecats
 antics, prunes de frare. Dóna'm la mà. Fa fosca.

CANT III

La vida no perdona, caramulls de glaceres
 barren tots els camins. Quan ho sabérem, era
 tard, com sovint ens passa, veim arribar la vida
 quan no podem frenar. Clar, volia deixar
 empremta perdurable, ve't a saber per què,
 tenim aquesta dèria de lliurar, indelebles,
 les imatges de fermes petjades sobre el món.
 És cert, de joves just veiem la vastitud
 del teatre. La vida era una escena llarga
 d'una obra divertida. Però el temps ha passat
 i ha estat més breu que un salm, un entreteniment
 per no haver d'acceptar la realitat més última:
 envellir, i després morir. Aquest és l'únic
 instant real de l'obra, l'argument primigeni.

NO TORNARÉ A SER JOVE

Variacions sobre el poema de Gil de Biedma

Bernat Nadal

Vet aquí l'avanç, per cortesia de l'autor, de *La carn que cruix*,
 (n'era el títol provisional), que ha estat guardonat amb el

Premi Mallorca de Poesia 2008

El vestit vermell o la nuesa de Bernat Nadal

Bernat Nadal té l'estranya raresa d'haver publicat més llibres als quinze anys primers de la seva vida literària (s'estrenà el 1969, quan havia complert els 19), que en els vint-i-cinc restants. Cinc vegades més, aproximadament. No vull dir amb això, que la quantitat sia el més important, només que en aquest cas així els números ens ho demostren. El que ha de prevaler és, evidentment, la qualitat. Però, és clar, no deixa de ser curiós.

Després del bateig, com dèiem en el 69, amb *La desintegració del desig*, vingueren *Tretze poemes-Poesia 72*, juntament amb Josep Albertí i Damià Huguet -amb tres retrats de Blai Bonet-; *Elegies a la injusta manera de representar lliurament el paper de la comèdia*, també en el 1972 (Premi Ciutat de Manacor 1971); *Contribucions especials* (Premi de les Lletres de Campos 1975) i publicat el mateix any; *Gai saber i Estrúmbol*, els dos de 1978; i *Teorema del somni* el 1983.

Abans d'*El vestit vermell* (2008) i *Memòria fòssil* (2005) només hi ha *Més enllà de tots els límits* (1995) que recull tots els llibres anteriors, citats a l'altre paràgraf. Del 83 al 2005, per tant, hi ha un buit de més de vint d'anys en què Nadal resta mut, amb tota certesa llegeix i escriu, viu, madura, no frissa i espera quan l'hora sigui propícia. Ompl el rebost amb tot aquest bagatge tan immens de forma i contingut, de poesia...

Aquests dos darrers llibres de Bernat Nadal són, al meu parer, la constatació de la maduresa poètica, de retrobar la pròpia veu, després de múltiples lectures, autors predilectes, mestres i amics a seguir. De *Memòria fòssil* (*La rosa encofrada / edicions del salobre* / núm. 1), dedicat a Miquel Àngel Riera, ja en vaig fer una ressenya considerable i entusiasta al corral mediterrani de la revista *Ressò*.

També hauríem d'afegir (ara que hi pens), als inicis d'enguany, l'edició del núm. 22 de *Paraula de Poeta*, dedicat a ell, que la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears ha tornat reprendre, ja que el govern anterior no anava d'aquestes menudències. Tenia altres objectius, més lucratius, com s'ha vist.

Abans d'entrar de ple, però, als versos d'aquest darrer poemari, *El vestit vermell* (Proa, 2008) hauríem de ressenyar el pròleg de David Castillo, amb l'epígraf *El llibre de confirmació*, i que el llibre està dividit en les tres parts que segueixen: *De l'infinit l'única mesura*; *A l'ombra del paradís*; i *Vaig sobre neu descalç amb nua testa*. De la meua banda, aniré citant les característiques que em suggereix la poesia de Nadal. No sé quantes aportacions podran sortir-ne. Aniré

El vestit vermell editat per Proa, Barcelona (juliol 2008)

fent, parlant només d'allò que el seny i el cor em dic-
tin.

D'entrada, em crida l'atenció les cites que encapçalen cada una de les parts. Així per exemple: *El sexe és tan despòtic i tan feble / que vaig tornar-me a enamorar de tu*. (Joan Margarit); o, *Madures quan no et decep comprovar que ets prescindible* (Guillem Frontera, de *Bombolles de sabó*); o també: *I així, m'immobilitzes / sense emprar més fermall / que una mirada clara* (Miquel Àngel Riera). Començ d'aquesta manera perquè crec que, en els anteriors mots pres-tats d'altres autors, Bernat Nadal ja ens mostra les pri-meres cartes, i ens vol fer a saber que intenta arribar a la maduresa, plenament conscient, després de lectures i vivències, de saber mesurar tot allò que realment té importància a la vida. D'altre cantó, les cites de Margarit i Riera són l'anunci, el presagi, per desco-brir, ben aviat, el bessó del poemari: una declaració d'amor total i permanent (a Francesca), no absent de l'accent sensual, que tota vida en parella necessita i alimenta.

D'aquesta estima anirem veient ara uns versos agafats d'aquí i d'enllà, per constatar amb la pròpia veu del poeta, la bellesa dels mots i la fondària dels sentiments:

Ballàvem amb qualsevol disc cansat, / morosament, com cal en aquests casos, / cercant el tacte càlid dels alens / a frec de galta, caminant de cap / a la immobilitat del plaer extrem.

Sense cap treva tu ets el desig, / el meu esguard té el límit del teu cos, / m'endins en els oblits mentre conjur / invisibles carícies per menudes / sines que explor amb sabonós delit, / brossa d'estels, tapís reblit d'alens / fúlgids, mugrons, turgències en la fosca.

Observem també i comparem uns versos inicials amb uns altres del final, i que Nadal ens parla dels ulls, de la seva força, del seu lligam. Els primers diuen així: *I els teus ulls m'investiren. Clama el cor / pels anys tudats: perdràs el món de vista!*. Els del darrer poema són aquests: *...s'encadenaren els meus ulls als teus: posseir-te era això, tenir-te fixa, / clara com un llampec dins la memòria. / Alenaves el mar i jo com arbre / quiet m'acostava al teu somriure.*

També ens recorda els dies passats i els que encara han de néixer, sempre però ran del seu amor, simbolitzat ara i aquí amb *el vestit vermell*. Vegem els versos: *...vaig perdre el cap pel teu vestit vermell, / mal vell del qual no em vull guarir, gelós / com som d'allò que és meu, domini extens / de l'infinit que és l'única mesura / d'això tangible que se'n diu amor. Com dèiem, Bernat Nadal té en compte també el futur, i el dibuixa així: Pel que ens manca de vida no hi ha fórmules / ni paradisos, just tenir-ho clar: / Seria estèril viure si no fos, / exactament, per estimar-te, Xesca.*

Pel que fa al tema central del poemari, potser l'escandall mostrat és suficient, sensible, encisador, i perillós alhora, perquè tractar el tema amorós sempre és un joc delicat, ja que pots rompre, si no vas molt alerta, el subtil tel que hi ha entre allò sublim i allò ridícul. Nadal supera la prova amb nota alta, i a més, com a la vida mateixa, al llibre present, hi trobarem tot seguit, altres branques que brosten, ben gruixades de la soca: els records, els autors estimats i homenatjats també al llibre, els fills (les filles en el seu cas: *Neus i Cèlia escolten Lluís Llach*), la terra i la parla, les quimeres, el desig, el créixer...

Dels poemes que ret homenatge a altres poetes, amics i admirats, voldria fer-ne una mostra, perquè a part de la qualitat i sensibilitat que transpiren, hi ha evidentment el segell de l'agraïment cap a ells i el reconeixement a la seva obra. En el que dedica a Pere Rosselló Bover, titulat *Diumenge d'hivern* hi ha uns versos per a mi corpredors i plens de saviesa, possiblement per compartir quasi la mateixa edat, i una manera molt semblant d'encarar la vida (la que ens resta) *...He madurat, / esper tan sols allò que vull que arribi / i ja no em cal fer certes provatures, / sóc avar del meu temps, dels meus plaers.* O aquests altres,

escrits per a Guillem d'Efak, amb l'epígraf *El regne enmig del mar* que ens assabenta: *I per això profés amor amb to / elegíac, a tot allò que em fa / bategar els ossos trists de la memòria.* També a Damià Huguet, que compartiren amistat i llibre de poemes en

Flamingo, dijous 31, a les 21 h. Conferència i presentació EL VESTIT VERMELL

**PONÇ PONS, el poeta menorquí
de més relleu, parlarà
de la poesia del manacorí
BERNAT NADAL**

**Nits d'estiu. Poesia al restaurant Flamingo
Costa den Blau-PORTO CRISTO-Dijous 31**

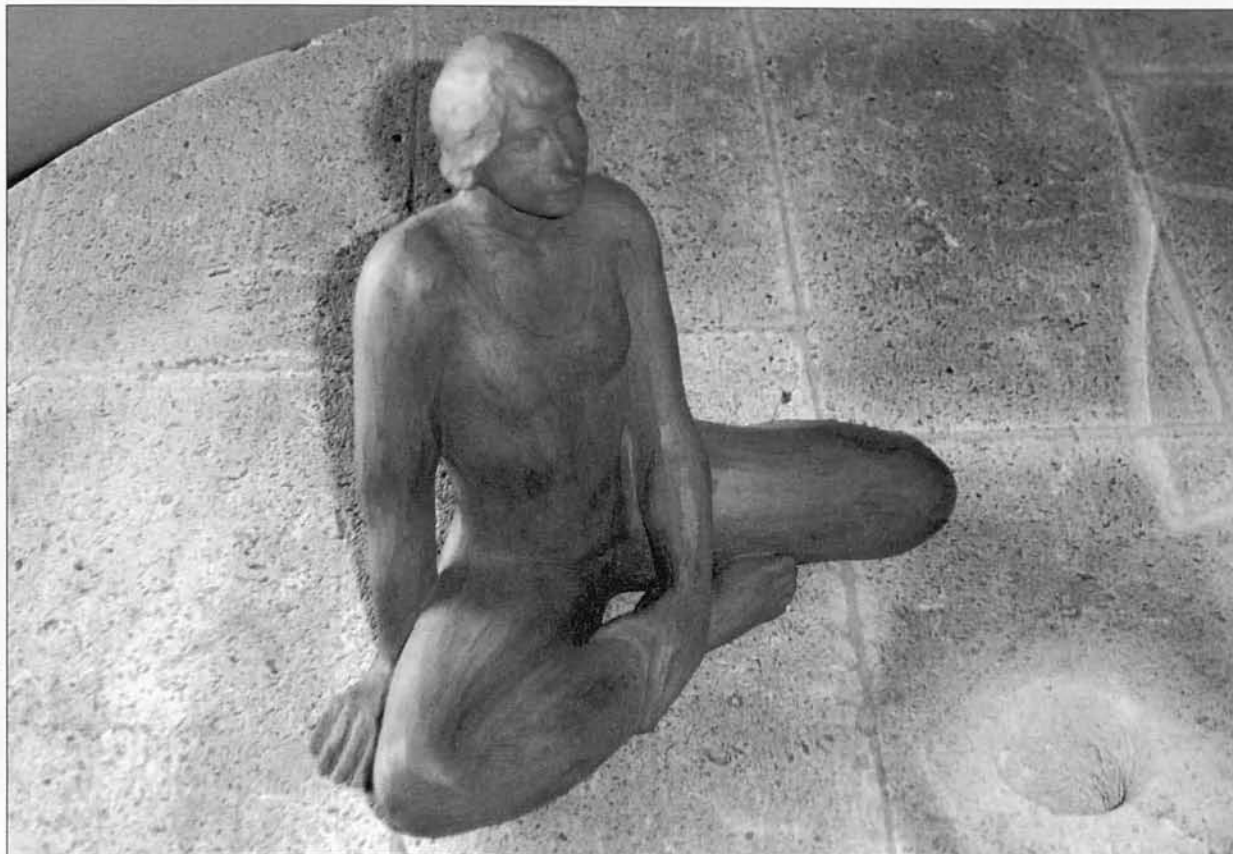

Cartell de la presentació del llibre a Porto Cristo

el 72, li ofrena *El cafè dels homes tristos*, tot recordant aquell vers tan conegut del campaner *Tenc set de tu i bec ginebra*, quan en els versos finals Nadal dibuixa les dèries huguetianes de París i del cinema: *Els horts de Campos eren camps Elisis, / Antonioni era el rector, Godard / el saig i tu un Passolini invers. / No diguis pardalades, du ginebra.*

En aquesta terra nostra, escriure en la llengua pròpia del país no és sinònim evidentment de qualitat, ni és cap garantia de vàlua literària. És només, per aquells que venim d'enfora, que hem travessat deserts de dictadura, una prova, sobretot, de fidelitat i d'una estima demostrada al llarg dels anys a la mare dels mots, nostres, i ben arrelats. També aquest sentiment de propietat de la llengua té continuïtat en tot allò que fa referència a la terra, maltractada adesiara, i malvenuda quasi sempre. Aquesta dualitat de llengua i territori hi és present en aquest darrer llibre de Bernat Nadal. Vegem-ne unes pinzellades: *Com el corcò fa pols la consciència, / com el caliu que consumeix la fusta / i mostra una guspira ardent abans / de conver-*

Yolanda Rodríguez, S/T, estatuetta en gres, fotografia: Magdalena Vidal (2007)

tir-se en fum i esvair-se, / com poc a poc se'n va la nostra llengua / i el món s'estreny i ja no em resta lloc... I continua en el mateix poema, fidel i rebel, amb aquests versos: *Seré tenaç per defensar la terra / i sentinella immòbil vigilant / l'arc de Sant Martí amb urgència vital. / Volaré en curt, discret, com fan les merles / i com el llop marcaré el territori / pixant per sobre el mapa del tresor.* O aquests, plens de nostàlgia i desencís, per tot allò que ens han furtat: *Tornar a casa su-ran la costa, plàcids / pels silencis paradisos mariners / de quan aquest paisatge fou un tòpic / i la roca just roca, no ciment, / geografia en estat pur...*; o aquests altres, amb un cert sentiment de culpabilitat, per la pèrdua consentida, per tantes coses que ens han pres de les mans: *ens vam deixar robar les cales verges / -va ser una onada de cobdícia folla- / i la flaire del verd. Així hem fet l'Illa, / bescanviant bellesa per derrotes.*

Amb el títol que he triat, per parlar del llibre que ens ocupa, podreu pensar que es contradiuen la nuesa amb un vestit. I al primer cop d'ull, tindreu raó. Però Bernat Nadal es despulla (vulguem o no, com molts de poetes) i queda nu quan ens mostra amb tota casta de sentiments el seu interior, el seu cos i ànima (humà i literari), i ho fa amb el record, el símbol, el desig, d'aquell *vestit vermell*, encisador i enyorat, sempre present, que és la penyora que ens descriu tota la força de l'amor, del seu amor. I aquest vermell vestit, quan el mires de prim compte, també te n'adones que té altres parfalans: la fidelitat als seus, als amics, a la terra que l'ha vist néixer i créixer, amb el propòsit, però, d'anar assaborint cada instant, i mirant el demà amb la lliçó apresada pels anys i les mosteles. D'aquests

records del temps passat podríem escoltar la seva veu quan diu: *les tardes de cinema en blanc i negre, / els primers llibres, que eren molt més bons / per ser furtius, com el fumar en secret, / i l'ànima es trencava a trossos quan / jo els corregia, afegint-hi erotisme.*

Per tot el que ja he dit podreu intuir que estam davant un poemari que, personalment, m'ha seduït. Segurament per la coincidència de generació, de tot allò semblant que hem viscut; potser també, per la forma d'entendre el món i la vida, que això és no dir res però que agombola molts batecs i quimeres compartides. També pel to elegíac i el llenguatge. Per la musicalitat dels versos sense rima. *El vestit vermell* (perdonau l'acudit fàcil) té molta tela i així, seria fàcil continuar parlant d'aquest llibre, però ens cal ja cloure i voldria fer-ho amb uns pocs versos més, agafats de distints poemes, espigolant d'aquí i d'enllà, confeint-los. Els quatre que segueixen, cada un d'ells, tenen sentit propi, cos i empena. També l'ordre que he configurat podria ser distint. Provau de fer combinacions diverses i veureu que segueixen tenint missatge, saviesa i poesia, com la immensa majoria dels versos que Bernat Nadal ha teixit per enllestir *El vestit vermell*, esplèndid i bell, lluminós, que era seu, i ara ja és un poc nostre, de tots.

*Els poemes d'amor tenen el so d'orinar a la paret.
I els amors són tan efímers que estimar ha passat de moda.
Caldrà cercar la poesia fora dels poemes...,
creient saber que, almenys un dia, hem fet feliç algú.*

Joan Pomar Mir

Tot tocant el vent

Marga Gómez del Cerro ens presenta en aquesta exposició la lluita en equilibri de dos materials: el ferro i la fusta. El ferro com a enigma de la realitat, i la fusta com a imatge del desig, tot seguint la sendera de Cernuda.

A Gómez del Cerro li agrada caminar vora mar, per les platges del nord de Mallorca (que podem veure a les fotografies que presenta), i trobar restes de fustes que la tempesta ha deixat a la costa. Són fustes fibroses, plenes d'estries que el temps ha construït i desbastat. Per dir-ho amb els seus mots: el ferro com a duresa i rigidesa i la fusta com a espontaneïtat, il·lusions, delicadesa...

Les peces que ens presenta són al meu veure molt totèmiques, com a monuments privats a la memòria dels fets viscuts. El ferro s'aixeca en vertical, orgullós però oxidat per acollir les fustes que han sofert el tràngol del temps, mullades i assecades de nou. I els claus, els filferros més tènues semblen subratllar, magnificar aquesta ombra de vida que la fusta representa. A voltes ferro i fusta ens marquen una creu, la creu de l'existència, de l'alegria que passa inconnexa entre els plaers petits i les costums repetides.

Aquests assemblatges ferro-fusta poden en un principi semblar massa rígids, però una observació atenta ens fa veure petits detalls més flexibles, els capricis de les formes naturals, una espontaneïtat lleu que ens condueix al somni. I és que amb aquests elements l'artista ha volgut clarament simbolitzar, per una banda, les xarxes estrictes que el trajecte de la nostra vida ha bastit, els prejudicis, les conveniències, tal volta les il·lusions mortes que el sòlid metall ens indica amb contundència. Per l'altra banda, amb un espai de pietat tàctil, la fusta ens indica els sentiments que bateguen quasi sense ésser vistos, com un regal que la realitat ens envia apareixen aquestes fustes surant al bell mig de cada dia, van plenes de cicatrius, de senyals, de mancances però encara són vives per expressar la màxima delicadesa: tal com la ballarina que mou expressivament les mans sostinguda per la força masculina del ballari que camina amb posat ferm.

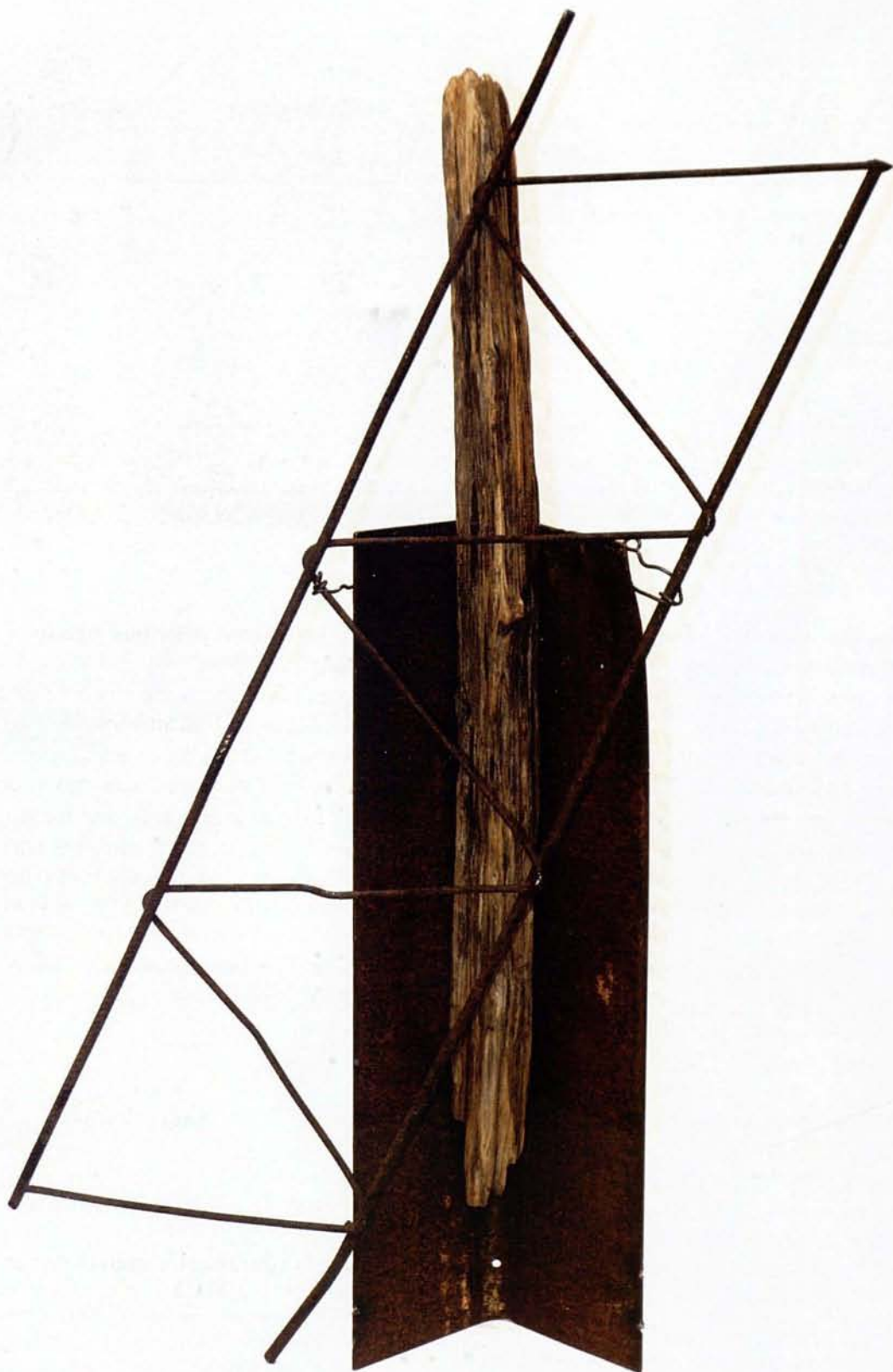

Àngel Terron, fotografia: Joan (2008)

A les composicions murals d'escultura i fotografia ha volgut fixar l'intangible. Literalment el que no es pot tocar, per a ella això és el vent o tal volta la natura mateixa amb tota la complexitat. Així ens mescla petites peces escultòriques, d'una sobrietat tendra amb formes de plantes, de roques, de retxes de ferro, de murs, de finestres que miren la mar a través del seu petit ull amb voluntat d'infinit. A una d'aquestes fotografies es veu per una petita encletxa una vinya vora mar, entre la vinya i la mar la flora natural dels llentiscles i les herbes: de bell nou l'equilibri entre la mà de l'home que cultiva la vida de les estacions i el mar immens que mai no és igual.

Àngel Terron

MARGA GÓMEZ DEL CERRO (Barcelona, 1958). Va començar la seva carrera artística a l'Escola Massana de Barcelona, on estudiava disseny d'interiors. Té una gran passió per les antiguitats i la seva trajectòria continua amb la restauració de mobles antics. El mes de juliol de 2005, realitzà la seva primera exposició individual a la galeria Perelló de Santanyí (Mallorca) i, l'octubre d'aquell mateix any, exposa obra seva en el Col·legi de Missers de Palma, i el juny de l'any 2006, exposa l'obra titulada *Atrapats*, en la galeria Art Centre de Barcelona, on també va participar en una exposició col·lectiva (setembre de 2006). Al llarg de gener de 2007, exposà el seu projecte anomenat *Equilibri*, a la galeria ABA art contemporani de Palma (Mallorca).

Marga Gómez del Cerro

Iñaki Macià

Vista amb barca (2008)

S'Esclop
Quadern cultural 42

